

STAN SANITARNY
POWIATU CZĘSTOCHOWSKIEGO
W 2023 ROKU

POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W CZĘSTOCHOWIE

SPIS TREŚCI

WSTĘP

Rozdział 1

Działalność przeciwepidemiczna i ocena sytuacji epidemiologicznej 6

Rozdział 2

Ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnościowych 15

Rozdział 3

Ocena stanu sanitarnego obiektów użytku publicznego 23

Rozdział 4

Ocena stanu sanitarnego obiektów nauczania i wychowania 32

Rozdział 5

Ocena stanu sanitarnego zakładów pracy 37

Rozdział 6

Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny 41

Rozdział 7

Działalność oświatowo-zdrowotna 44

STAN SANITARNY POWIATU CZĘSTOCHOWSKIEGO W 2023 ROKU

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie w realizacji swoich zadań statutowych przeprowadzała czynności kontrolne, wykonywała badania i pomiary środowiskowe, analizy laboratoryjne, prowadziła działalność przeciwepidemiczną oraz inicjowała i organizowała działania z zakresu promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.

W celu ochrony zdrowia ludzkiego przed negatywnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych oraz w celu zapobiegania powstawaniu chorób zakaźnych i zawodowych, prowadzono nadzór nad warunkami higieny środowiska, pracy, procesów nauczania i wychowania, wypoczynku i rekreacji, produkcji, magazynowania i sprzedaży żywności, kosmetyków, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz warunkami higieniczno-sanitarnymi w placówkach ochrony zdrowia i obiektach użyteczności publicznej.

W ciągu roku sprawozdawczego 2023 pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie znajdowało się 2 286 obiektów zlokalizowanych na obszarze powiatu częstochowskiego. W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego, obejmującego działania prewencyjne i bieżące kontrole, przeprowadzono 2 053 kontrole oraz wizytacje. W rezultacie tych działań wydano 607 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego w podmiotach podlegających nadzorowi. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami sanitarnymi nałożono 66 mandatów karnych, których łączna kwota wyniosła 13 100 złotych. Ponadto w przypadku nieprzestrzegania przepisów dotyczących prawa kosmetycznego, nałożono karę pieniężną na jednego z producentów produktów kosmetycznych w wysokości 1 000 złotych.

Rozdział 1

Działalność przeciwepidemiczna i ocena sytuacji epidemiologicznej

W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie prowadziła analizę zgłoszeń zachorowań na choroby zakaźne oraz brała udział w realizacji programu profilaktyki zakażeń szpitalnych poprzez pełnienie nadzoru nad działaniami przeciwepidemicznymi w podmiotach leczniczych.

W przypadku chorób zakaźnych, którym można zapobiegać poprzez czynne uodpornienie populacji, wykonywane były szczepienia ochronne obowiązkowe u dzieci i młodzieży od 0 do 19 roku życia, osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie, w tym szczepienia poekspozycyjne przeciw tężcowi i wściekliźnie oraz szczepienia zalecane, które nie są finansowane z budżetu państwa.

Na terenie powiatu częstochowskiego przeprowadzono 110 kontroli w zakresie szczepień ochronnych oraz 5 kontroli dotyczących zakażeń szpitalnych, w tym 109 kontroli planowych i 6 kontroli ponadplanowych (w 2022 roku – 196 kontroli sanitarnych, w tym 189 planowych i 7 ponadplanowych). W ramach nadzoru sanitarnego nie wydano decyzji administracyjnych.

Liczba dzieci, których rodzice uchylali się od obowiązku szczepień ochronnych wzrosła ze 189 przypadków w 2022 roku do 255 w roku 2023 (wzrost o 34,9%).

Sytuację epidemiologiczną chorób zakaźnych opracowano na podstawie zgłoszeń przekazywanych przez lekarzy z podmiotów leczniczych, dotyczących zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia. Rejestracja zgłaszanych zachorowań odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Polski Zakład Higieny na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. Na podstawie zgłoszeń sporządzane były dwutygodniowe raporty o zachorowaniach na choroby zakaźne.

W 2023 roku zarejestrowano łącznie 1 823 przypadki zachorowań na choroby zakaźne objęte obowiązkiem zgłaszania. Natomiast w 2022 roku zarejestrowano 6 597 zachorowań, co pozwoliło odnotować spadek liczby zachorowań o 72,4%. Tendencja spadkowa liczby zachorowań była spowodowana mniejszą ilością wykonywanych badań w kierunku SARS-CoV-2 z uwagi na zniesienie obowiązku izolacji domowej oraz kwarantanny nakładanej przez Inspekcję Sanitarną.

Z powodu zachorowań na choroby zakaźne hospitalizowano 239 osób, co stanowiło 13,1% ogółu zachorowań. Dla porównania w 2022 roku było to 471 osób. Najwięcej osób hospitalizowano z powodu COVID-19 (80 pacjentów, tj. 33,4% wszystkich osób objętych hospitalizacją).

W 2023 roku na terenie powiatu częstochowskiego z powodu chorób zakaźnych zmarło 8 osób dorosłych. Były to zgony na skutek COVID-19 (7 przypadków) i gruźlicy płuc - jeden przypadek.

Najczęstszą chorobą zakaźną wieku dziecięcego była ospa wietrzna.

Szczegółowe dane liczbowe dotyczące wybranych chorób zakaźnych w latach 2019-2023 zostały przedstawione w tabeli 1.1.

Tabela 1.1. Zachorowania na wybrane choroby zakaźne w latach 2019-2023.

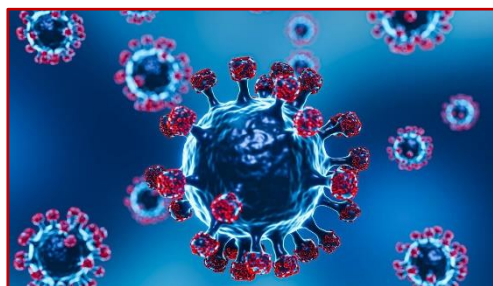
L.p.	Jednostka chorobowa	Ilość zachorowań/hospitalizacje				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	39/33	14/10	26/18	22/20	26/22
2.	Salmonellozy – zakażenia pozajelitowe	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
3.	Czerwonka bakteryjna	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
4.	Inne bakteryjne zakażenia jelitowe (ogółem), w tym dzieci do lat 2	55/55 26/26	27/24 12/10	18/18 6/6	28/26 5/4	20/16 2/2
5.	Wirusowe zakażenia jelitowe (ogółem), w tym dzieci do lat 2	186/180 110/107	48/47 30/29	57/53 36/35	160/143 50/43	54/41 15/11
6.	Biegunki i zapalenia żołądkowo-jelitowe BNO, o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu (ogółem), w tym dzieci do lat 2	104/32 36/23	66/21 32/14	69/11 29/6	82/16 20/6	44/10 14/4
7.	Krztusiec	3/1	3/2	1/0	1/0	1/0
8.	Szkarlatyna	34/1	25/0	8/0	9/0	47/0
9.	Zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu (ogółem), w tym wywołane przez: - Haemophilus influenzae - inne bakteryjne - wirusowe	3/3 0/0 2/2 1/1	0/0 0/0 0/0 0/0	2/1 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0	1/1 1/1 0/0 0/0
10.	Inwazyjna choroba meningokokowa (ogółem), w tym: - zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu - posocznica - inna określona i nie określona	0/0 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0	0/0 0/0 0/0 0/0	1/1 1/1 0/0 0/0
11.	Borelioza (choroba z Lyme)	35/7	8/3	35/1	71/1	89/7
12.	Pokąsanie przez zwierzęta, w tym ilość osób zaszczepionych p/wściekliznie	83/0 24/0	52/0 14/0	24/0 7/0	44/0 19/0	43/0 25/0
13.	Ospa wietrzna	460/0	284/0	385/0	607/1	448/2
14.	Różyczka	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
15.	WZW (ogółem), w tym: - WZW typu A - WZW typu B - WZW typu C	48/41 45/38 1/1 2/2	0/0 0/0 0/0 0/0	6/2 2/2 3/0 1/0	36/6 3/3 20/2 13/1	18/5 2/2 10/1 6/2

16.	Świnka	7/0	0/0	1/0	5/0	2/0
17.	Tęžec	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
18.	Gruźlica	32/32	15/15	18/18	16/16	14/14
19.	Zachorowania grypopodobne	12 969/0	6 799/0	4 953/0	9 819	6 837 (rejestracja przypadków przez PSSE w Częstochowie do dnia 30.06.2023 r.)
20.	Grypa A/H1N1 (ogółem), w tym dzieci 0-14 lat	6/6 0/0	0/0 0/0	0/0 0/0	0/0 0/0	0/0 0/0
21.	Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)	0/0	3 933/202	7 513/403	5 423/194	875/80

W roku 2023 na terenie powiatu częstochowskiego przeprowadzono 1 077 wywiadów epidemiologicznych, w tym 710 w związku z zachorowaniem na COVID-19.

1.1. Zakażenia SARS-CoV-2 (COVID-19)

W roku sprawozdawczym na terenie powiatu częstochowskiego zarejestrowano łącznie 875 przypadków zachorowań na COVID-19, z czego 80 osób wymagało hospitalizacji. W związku ze zgłoszonymi przypadkami zachorowań na COVID-19 przeprowadzono łącznie 710 wywiadów epidemiologicznych. Z powodu zachorowań wywołanych koronawirusem SARS-CoV-2 do dnia 31 grudnia 2023 roku odnotowano siedem zgonów. Zgony dotyczyły pięciu mężczyzn i dwóch kobiet. W grupie wiekowej 20-50 lat nie odnotowano zgonów, w grupie 51-70 lat – dwa zgony, w grupie 71-80 lat – dwa zgony, natomiast w grupie powyżej 81 lat – trzy zgony. Najmłodszą ofiarą COVID-19 był 45 letni mężczyzna obciążony chorobami współistniejącymi, a najstarszą 91-latką.

W związku z wprowadzeniem badań mutacji koronawirusa SARS-CoV-2 w celu określenia typu wariantu losowo wybrane próbki poddawane były dodatkowo sekwencjonowaniu. Wyniki sekwencjonowania uzyskano dla 2 próbek. Z przesłanych do badań próbek wyodrębniono następujące warianty: Omikron – podtyp XBB.1.5 i Omikron – podtyp XBB (XBB.1).

1.2. Choroby układu pokarmowego

W 2023 roku do najczęściej występujących chorób szerzących się drogą pokarmową należały między innymi salmonellozy, bakteryjne zakażenia *Clostridioides difficile*, wirusowe zakażenia jelitowe wywołane przez rotawirusy, adenowirusy oraz norowirusy.

Wśród przyczyn bakteryjnych zatruc i zakażeń pokarmowych najczęściej występowały zakażenia odzwierzęcymi pałeczkami jelitowymi *Salmonella*. W 2023 roku odnotowano wzrost liczby zachorowań na salmonellozy z 22 przypadków w 2022 roku do 26 zachorowań w roku 2023.

Na terenie nadzorowanym przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Częstochowie zarejestrowano łącznie 18 nowych nosicieli pałeczek Salmonella, w tym 11 przypadków u osób, które przebyły zakażenie układu pokarmowego, pojedynczy przypadek u osoby, która wykonywała badania bakteriologiczne do celów sanitarno-epidemiologicznych oraz 6 przypadków u osób, które miały styczność z osobą zakażoną. Po przeleczeniu i ponownym wykonaniu badań 15 osób zostało wykreślonych z prowadzonej ewidencji nosicieli. Dominującym typem serologicznym była Salmonella Enteritidis, stanowiąca 77,8% wszystkich zachorowań. Na terenie powiatu częstochowskiego zarejestrowano również 3 inne typy serologiczne należące do grupy z gatunku Bovismorbificans, Coeln i Infantis. W trakcie prowadzonego nadzoru epidemiologicznego wydano decyzję nakazującą zaniechania w trybie natychmiastowym prac, przy wykonywaniu których istnieje możliwość przeniesienia choroby zakaźnej na inne osoby.

W 2023 roku zaobserwowano znaczny spadek zachorowań na zakażenia jelitowe wywołane przez wirusy ze 160 przypadków w roku 2022 do 54 w 2023 roku. Wirusowe zakażenia jelitowe wywołane były przede wszystkim przez norowirusy. Stanowiły one 51,8% wszystkich jelitowych zakażeń wirusowych. Tendencję spadkową zaobserwowano u dzieci do lat 2, z 50 w 2022 roku do 15 przypadków w 2023 roku. Zdecydowana większość zakażonych dzieci była hospitalizowana – 11 przypadków.

Kolejne 14 przypadków zakażenia układu pokarmowego było wywołanych przez bakterię Clostridioides difficile.

Ponadto zarejestrowano jedno zbiorowe ognisko zatrucia pokarmowego wywołane przez bakterie Yersinia, w którym łącznie chorowały 2 osoby. Było to zatrucie rodzinne – źródło zakażenia nie zostało ustalone.

Jednocześnie do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie zgłoszono 44 przypadki biegunek i zapaleń żołądkowo-jelitowych o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu, natomiast nie odnotowano zachorowań na dur brzuszny. Do zakażeń i zatruc pokarmowych, zarówno u dorosłych, jak i u dzieci do lat dwóch o etiologii wirusowej, bakteryjnej i nieustalonej dochodziło najczęściej w środowisku domowym.

1.3. Choroby zakaźne wieku dziecięcego

Do chorób zakaźnych wieku dziecięcego zalicza się często zapalenie przyusznic (świnę), ospę wietrzną, krztusiec, odrę, różyczkę oraz płonice. Źródłem zakażenia ww. chorób jest człowiek. Zakażenia te przenoszone są drogą powietrzno-kropelkową oraz przez bezpośredni kontakt z osobą chorą. Przeciwno wielu chorobom zakaźnym wieku dziecięcego wprowadzono obowiązkowe szczepienia ochronne. Od roku 1963 były to szczepienia przeciwko krztuścowi, od roku 1975 przeciwko odrze, natomiast od roku 2003 cała populacja dzieci szczepiona jest szczepionką skojarzoną przeciw odrze, śwince i różyczce.

Zanotowano spadek liczby zachorowań na ospę wietrzną z 607 przypadków w 2022 roku do 448 w roku sprawozdawczym. Zdecydowana większość zachorowań dotyczyła osób do 14 roku życia. Przeciw ospie wietrznej prowadzone były szczepienia zalecane oraz bezpłatne szczepienia w grupach ryzyka, które wymienione zostały w Programie Szczepień Ochronnych – zaszczepiono 70 osób.

W 2023 roku odnotowano pojedynczy przypadek zachorowania na krztusiec. Strategia zwalczania krztuśca, to przede wszystkim prowadzenie powszechnych szczepień u dzieci i młodzieży zgodnie z kalendarzem szczepień. Zaleca się szczepienia przypominające w ramach tzw. „strategii kokonu” u osób dorosłych sprawujących opiekę nad małymi dziećmi.

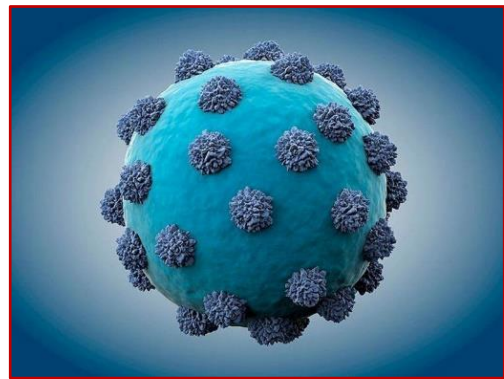
Pozostałe choroby zakaźne wieku dziecięcego kształtowały się następująco:

- świnka – 5 przypadków w 2022 roku i 2 zachorowania w 2023 roku,
- płonica – 9 przypadków w 2022 roku i 47 zachorowań w 2023 roku.

Nie odnotowano zachorowań na różyczkę oraz odrę. Choroby te objęte są przez WHO programem eliminacji. Każde podejrzenie o zachorowanie jest weryfikowane badaniami laboratoryjnymi.

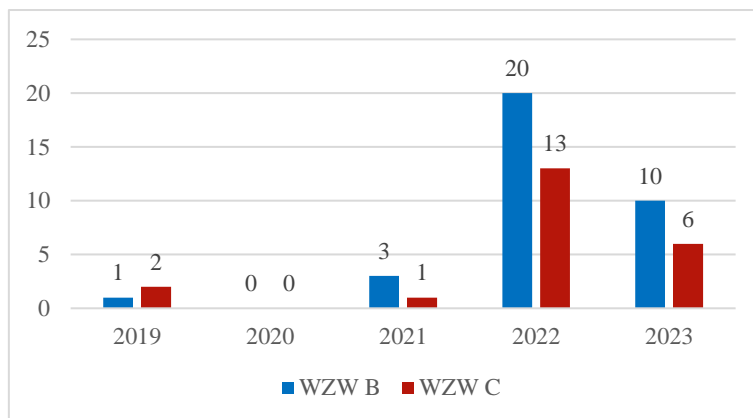
1.4. Wirusowe zapalenie wątroby (WZW B, WZW C)

Choroby tej grupy przenoszą się głównie poprzez krew (wskutek zabiegów medycznych, przetaczania krwi, przeszczepów narządów, zabiegów niemedyceńskich, tj.: tatuaże, przekłuwanie uszu, akupunktura) oraz drogą płciową. W 2023 roku nie zarejestrowano przypadków ostrego wirusowego zapalenia wątroby typu B, potwierdzono natomiast 10 przypadków przewlekłego i bliżej nieokreślonego WZW typu B, w tym jedna osoba została poddana hospitalizacji. Brak ostrych zachorowań, to rezultat masowo prowadzonych szczepień ochronnych. Zarejestrowano również 6 zachorowań na przewlekłe wirusowe zapalenie wątroby typu C, z których 2 przypadki wymagały hospitalizacji. W większości przypadków zakażenia HCV przebiegały w sposób przewlekły i zwykle w pierwszym okresie choroby nie dawały objawów. Z tego powodu zakażenia te są często rozpoznawane w trakcie przesiewowych badań laboratoryjnych wykonywanych z innych powodów (krwiodawcy, kobiety w ciąży, badania przesiewowe osób hospitalizowanych). Z uwagi na brak szczepień ochronnych przeciw HCV, zakażeniom tym należy zapobiegać poprzez wdrażanie i utrzymywanie wysokich standardów higieniczno-sanitarnych podczas wykonywania świadczeń zdrowotnych oraz zabiegów o charakterze niemedyceńskim, przebiegających z naruszeniem ciągłości tkanek.

Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie prowadzi nadzór nad nosicielami wirusa WZW typu B i C. W ramach nadzoru epidemiologicznego prowadzonego w związku ze zgłoszeniami zachorowań/podejrzeń zachorowań na WZW typu B i C kierowano na szczepienia przeciwko WZW typu B osoby z otoczenia osób zakażonych wirusem HBV, a także osoby zakażone wirusem HCV. Szczepienia przeciwko WZW typu B u tych osób finansowane są z budżetu państwa.

Zachorowania na przewlekłe WZW typu B i C w latach 2019-2023 przedstawiono poniżej w formie graficznej na wykresie 1.1.

Wykres 1.1. Zachorowania WZW typu B i C w latach 2019-2023.

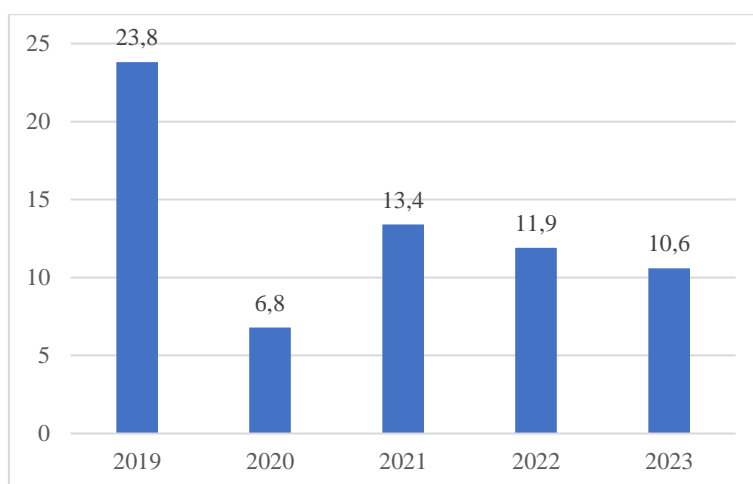
1.5. Inne choroby zakaźne

W 2023 roku zaobserwowano wzrost zachorowań na przenoszoną przez kleszcze boreliozę (89 przypadków). Nadal zagrożeniem dla ludności były pokąsania przez zwierzęta podejrzane o wściekliznę. Ogółem zarejestrowano 43 przypadki pogryzienia przez zwierzęta. W 34 przypadkach były to pokąsania przez psy (79,1% wszystkich pokąsań), w 8 przypadkach przez koty i w jednym przypadku przez wiewiórkę.

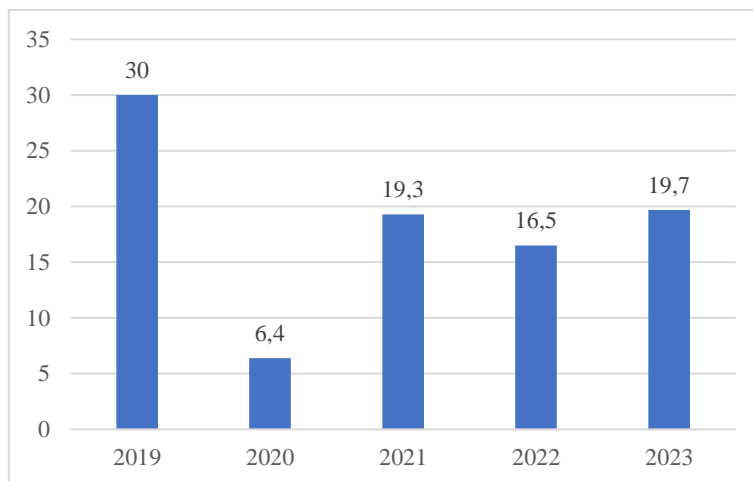
W przypadku pokąsań przez dzikie zwierzęta oraz psy, u których nie wskazano właściciela, wdrożona została procedura szczepień przeciw wściekliznie. Szczepienia te wykonano u 25 osób pokąsanych.

W 2023 roku u 14 osób stwierdzono zachorowanie na gruźlicę. Najczęściej występującą postacią była gruźlica płuc, która w większości dotyczyła mężczyzn. Byli to głównie seniorzy oraz osoby nie posiadające stałego zatrudnienia bądź zameldowania.

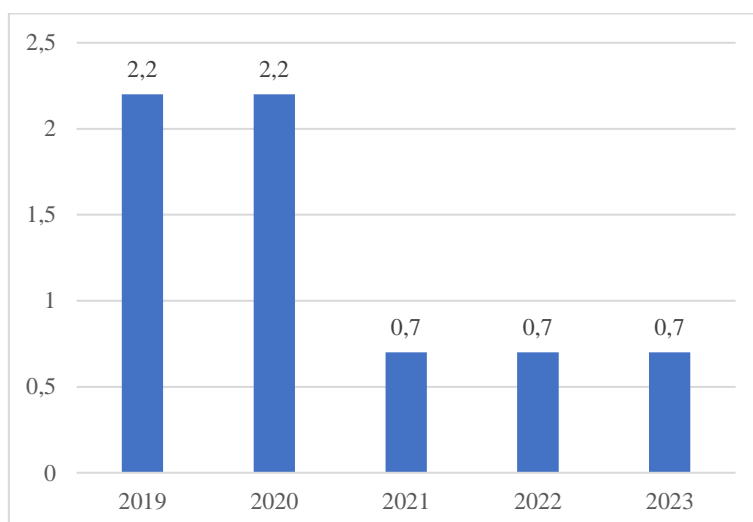
Zapadalność na wybrane choroby zakaźne przypadająca na 100 000 mieszkańców w latach 2019-2023 została przedstawiona w formie graficznej na wykresach 1.2 – 1.6.

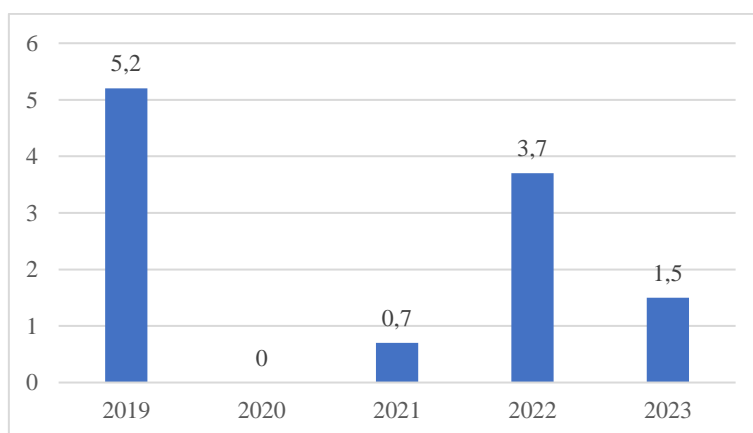
Wykres 1.2. Zapadalność na gruźlicę w latach 2019-2023.

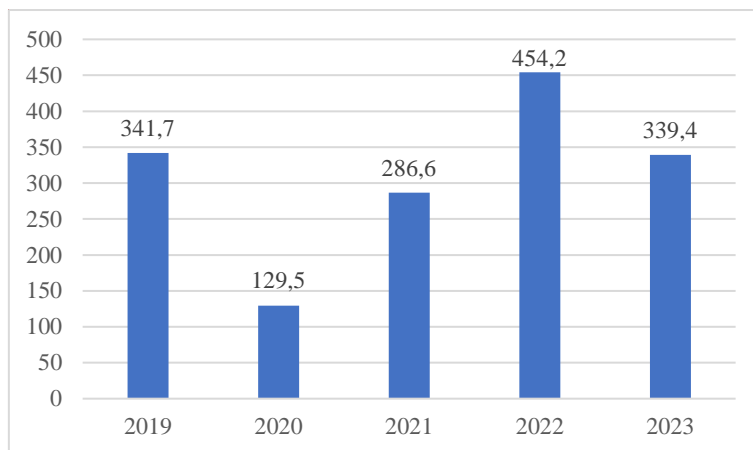
Wykres 1.3. Zapadalność na salmonellozy w latach 2019-2023.

Wykres 1.4. Zapadalność na krztusiec w latach 2019-2023.

Wykres 1.5. Zapadalność na nagminne zapalenie przyusznic w latach 2019-2023.

Wykres 1.6. Zapadalność na ospę wietrzną w latach 2019-2023.

1.6. Szczepienia

Na terenie powiatu częstochowskiego w omawianym roku obowiązkowymi szczepieniami ochronnymi, zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych, objęto łącznie 22 230 osób w wieku od 0 do 19 roku życia. Szczepienia realizowano w 80 punktach szczepień, tj. w 78 punktach szczepień mieszczących się w przychodniach, w oddziale noworodkowym i szpitalnej izbie przyjęć.

W roku sprawozdawczym skontrolowano wszystkie działające punkty szczepień, przeprowadzając 110 kontroli, w tym jedną kontrolę problemową. Wszystkie skontrolowane punkty szczepień spełniały wymagania, jakim powinny odpowiadać gabinety o charakterze zabiegowym oraz warunki zachowania zasad łańcucha chłodniczego, wymaganego przy przechowywaniu preparatów szczepionkowych.

W 2023 roku liczba dzieci, których rodzice uchylali się od obowiązku szczepień ochronnych wyniosła 255 i uległa zwiększeniu o 34,9% w stosunku do roku 2022 (189 osób). Odmowa zaszczepienia dziecka wyrażona była najczęściej przez rodziców w formie pisemnej.

Placówki wykonujące szczepienia ochronne na terenie powiatu częstochowskiego zgłosiły 8 przypadków niepożądanych odczynów poszczepiennych, z czego wszystkie określono jako łagodne. Jeden przypadek był hospitalizowany, pozostałe diagnozowano ambulatoryjnie.

Szczepienia wykonywane były zgodnie z obowiązującym Programem Szczepień Ochronnych, a wykonawstwo szczepień we wszystkich rocznikach było na porównywalnym poziomie w stosunku do poprzedniego roku:

- dzieci w pierwszym roku życia – szczepienia pierwotne przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i szczepienia pierwotne przeciw *Haemophilus influenzae* typu b – zaszczepiono 41,07% (w 2022 roku – 41,05%),
- dzieci w pierwszym roku życia – szczepienia przeciw zakażeniom wywołanym przez rotawirusy – 50,41% (w 2022 roku – 51,67%),
- dzieci w pierwszym roku życia – szczepienia przeciw *Streptococcus pneumoniae* – zaszczepiono 56,32% (w 2022 roku – 57,63%),
- dzieci w drugim roku życia – szczepienia pierwotne i uzupełniające przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi, *poliomyelitis* i szczepienie przeciw *Haemophilus influenzae* typu b – zaszczepiono 93,11% (w 2022 roku – 92,52%),

- dzieci w drugim roku życia – szczepienia pierwotne i uzupełniające przeciw WZW typu B – zaszczepiono 97,02% (w 2022 roku – 96,47%),
- dzieci w drugim roku życia – szczepienia podstawowe przeciw odrze, śwince i różyczce – zaszczepiono 69,81% (w 2022 roku – 68,80%).

Wykonawstwo szczepień przypominających u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym kształtowało się następująco:

- dzieci w 6 roku życia – szczepienie I przypominające przeciw błonicy, tężcowi, krztuścowi i *poliomyelitis* – zaszczepiono 52,40% (w 2022 roku – 53,28 %),
- młodzież w 14 roku życia – szczepienie II przypominające przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi – zaszczepiono 67,71% (w 2022 roku – 67,35%),
- młodzież w 19 roku życia – szczepienie III przypominające przeciw błonicy, tężcowi – zaszczepiono 56,25% (w 2022 roku – 58,90%).

W ramach Programu Szczepień Ochronnych w szpitalnej izbie przyjęć realizowane były szczepienia przeciw tężcowi u osób zranionych. Na ten cel w roku 2023 wydano 500 dawek szczepionki.

Ponadto punkty szczepień realizowały szczepienia zalecane. Były to między innymi:

- szczepienia przeciw meningokokom – zaszczepiono 133 osoby,
- szczepienia przeciw pneumokokom – zaszczepiono 36 osób,
- szczepienia przeciw grypie – zaszczepiono 2 505 osób tj. 1,9% populacji mieszkańców powiatu częstochowskiego, podczas gdy w 2022 roku zaszczepiono 2 053 osób, tj. 1,54% populacji,
- szczepienia przeciw Kleszczowemu Zapaleniu Mózgu – zaszczepiono 43 osoby,
- szczepienia przeciw WZW typu A – zaszczepiono 31 osób.

1.7. Nadzór nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą w zakresie wystąpienia ognisk zakażeń szpitalnych

Nadzorem sanitarnym Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie objęty był jeden szpital prowadzący działalność leczniczą.

W roku sprawozdawczym podmioty lecznictwa ambulatoryjnego zgłosiły do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie 5 ognisk zakażeń szpitalnych, w tym 2 wywołane przez czynnik biologiczny *Klebsiella pneumoniae*, w którym zachorowało 21 osób i 3 ogniska spowodowane przez *Acinetobacter baumannii*, w którym zachorowały łącznie 24 osoby. Pracownicy tutejszej Stacji sprawowali nadzór w zakresie ognisk zakażeń szpitalnych nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą, przeprowadzając kontrole tematyczne związane z wystąpieniem ogniska epidemicznego i problemowe. Ogółem wykonano 5 kontroli. W ramach prowadzonego nadzoru nie wydano decyzji administracyjnych

Rozdział 2

Ocena stanu sanitarnego obiektów żywnościowo-żywnieniowych

W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie obejmowała nadzorem 738 obiektów żywnościowo –żywnieniowych zlokalizowanych na terenie 16 gmin powiatu częstochowskiego. Nadzór sanitarny sprawowany był również w 208 blokach żywnieniowych placówek szkolno-przedszkolnych, medycznych, opiekuńczych, zakładach pracy oraz w aptekach i obiektach na stacjach paliw.

Obiekty żywnościowo-żywnieniowe obejmują zakłady produkcji żywności, obrotu żywnością i żywienia zbiorowego. W grupie zakładów produkcji żywności znajdują się również obiekty produkcji pierwotnej (tj. między innymi gospodarstwa rolne, sadownicze, ogrodnicze).

Tabela 2.1. Rodzaj i liczba nadzorowanych obiektów żywnościowo-żywnieniowych w latach 2022-2023.

L.p.	Rodzaj obiektów	Liczba obiektów	
		2022	2023
1.	Zakłady produkcji żywności	148	149
2.	Zakłady obrotu żywnością	643	583
3.	Zakłady żywienia zbiorowego typu otwartego	216	183
4.	Zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego	6	12
5.	Obiekty produkcji/obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością/produktami kosmetycznymi	17	19
7.	Obiekty żywnościowo-żywnieniowe ogółem	1030	946

Na podstawie analizy danych zawartych w powyższej tabeli zaobserwowano spadek ogólnej liczby nadzorowanych obiektów, tj. o 84 w porównaniu do roku ubiegłego.

2.1. Ocena stanu sanitarnego

W 2023 roku pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie przeprowadzili kontrole w 64% obiektach będących pod nadzorem (w 2022 roku – 57%). Przeprowadzono 782 kontrole sanitarne i rekontrole (w 2022 roku – 746). Przeprowadzono 444 kontrole planowe oraz 338 ponadplanowych, które wynikały między innymi z prowadzonych akcji, otrzymanych interwencji klientów, powiadomień w systemie RASFF oraz wniosków stron i rekontroli. Stan sanitarny nadzorowanych obiektów oceniony był zgodnie z procedurami urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. Do tego celu wykorzystane zostały arkusze oceny zakładu produkcji/obrotu żywnością/żywienia zbiorowego/ materiałów i wyrobów przeznaczonych

do kontaktu z żywnością. Przeprowadzona ocena stanu sanitarnego w 446 obiektach wykazała, że 9 zakładów (tj. produkcyjny, 7 obrotu żywnością oraz żywienia zbiorowego) uzyskało ocenę niezgodną z wymaganiami, co stanowiło 2% w stosunku do wszystkich obiektów poddanych ocenie zgodności. Obiekty oceniono jako „niezgodne” z uwagi na brak dokumentacji zdrowotnej personelu, wprowadzanie do obrotu środków spożywczych przeterminowanych oraz przerwanie ciągłości łańcucha chłodniczego.

Najczęściej stwierdzane uchybienia sanitarno-technicznych to:

- nieprawidłowy stan sanitarno-techniczny oraz higieniczny pomieszczeń oraz wyposażenia,
- brak aktualnego niekwestionowanego sprawozdania z badania wody,
- brak opracowanego harmonogramu badań właścicielskich oraz brak badania wyrobu gotowego,
- wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub daty minimalnej trwałości,
- brak aktualnej dokumentacji zdrowotnej personelu do celów sanitarno-epidemiologicznych,
- brak realizacji procedur i instrukcji z zakresu GHP/GMP i systemu HACCP.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami natury sanitarno-technicznej wydano 30 decyzji administracyjnych nakazujących usunięcie stwierdzonych uchybień (w 2022 roku wydano 47 decyzji), z czego 3 decyzje zakazujące wprowadzania do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości zdrowotnej.

Za stwierdzone zaniedbania w zakresie bieżącego stanu sanitarno-higienicznego nałożono na osoby winne zaniedbań 66 mandatów karnych na kwotę 13 200 złotych (w 2022 roku 39 mandatów na kwotę 6 400 złotych).

Oceniając stan sanitarny zakładów wykorzystano tzw. Współczynnik Bezpieczeństwa i Higieny Żywności. Jest to stosunek liczby tzw. punktów karnych (liczby decyzji administracyjnych oraz liczby mandatów) do liczby przeprowadzonych kontroli. Im mniejszy iloraz, tym ocena jest bardziej korzystna. Wskaźnik ten, zarówno w roku 2022 jak i w 2023, wynosił 0.1, co świadczyło o utrzymującym się stanie sanitarno-technicznym na podobnym poziomie.

W 2023 roku pobrano 131 próbek do badań laboratoryjnych w kierunku mikrobiologicznym, fizyko-chemicznym, organoleptycznym oraz oceny znakowania, z których cztery próbki zostały zakwestionowane. Ponadto w trakcie wykonywania bieżących czynności kontrolnych w trzech obiektach sprawdzono jakość tłuszczu smaźalniczego za pomocą testera tłuszczu LRSM. Badania wykazały akceptowalne wyniki %WKT (wolnych kwasów tłuszczowych).

W skontrolowanych obiektach żywnościowo-żywnieniowych stwierdzono opracowaną dokumentację GHP/GMP. Do chwili obecnej system HACCP wdrożyło 83% nadzorowanych zakładów.

Tabela 2.2. Działania kontrolne i represyjne w obiektach żywnościowo-żywnieniowych w latach 2022-2023.

Rok	Liczba kontroli i rekontroli	Liczba obiektów ocenionych na podstawie arkusza	Działalność represyjna					Próby	
			Wydano decyzji administracyjnych represyjnych	Zakazu wprowadzania do obrotu	Unieruchomienia	Mandaty	Kwota [zł]	Pobrane	Zdyskwalifikowane
2022 Ogółem	746	449	47	11	0	39	6.400	161	7
2023 Ogółem	782	446	136	3	0	66	13.200	131	4
Zakłady produkcji żywności	121	71	18	0	0	4	110	55	1
Zakłady obrotu żywnością	419	244	72	3	0	45	8.650	67	3
Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	151	84	28	0	0	12	2.300	6	0
Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	79	37	15	0	0	5	1.150	3	0
Obiekty produkcji/obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością	12	10	3	0		0	0	0	0

W roku sprawozdawczym 2023, na skutek interwencji jawnych i anonimowych dotyczących nieprawidłowości żywnościowo-żywnieniowych, przeprowadzono 43 kontrole interwencyjne. Interwencje dotyczyły między innymi braku higieny podczas procesów produkcyjnych, nieprawidłowego znakowania produktu, wprowadzania do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności lub daty minimalnej trwałości, niewłaściwych cech organoleptycznych produktów, wprowadzania do obrotu środków spożywczych niewiadomego pochodzenia, niewłaściwej jakości posiłków w oddziale szkolno-przedszkolnym, restauracji, schronisku dla bezdomnych, wystąpienia dolegliwości ze strony układu pokarmowego po zjedzeniu posiłku, zanieczyszczeń biologicznych w środkach spożywczych, niewłaściwego stanu sanitarno-technicznego obiektów żywnościowo-żywnieniowych, uciążliwych zapachów pochodzących z grilla, braku dostatecznej ilości toalet. W wyniku przeprowadzonych kontroli w 11 przypadkach potwierdzono zasadność interwencji, wydano decyzję administracyjną nakazującą poprawę stanu technicznego. W pozostałych przypadkach wydawano zalecenia pokontrolne, przekazano informację do terenowo właściwych Państwowych Powiatowych Inspektorów Sanitarnych oraz do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Częstochowie. Za stwierdzone nieprawidłowości sanitarne na osoby winne zaniedbań nałożono łącznie 11 mandatów karnych na kwotę 2 550 złotych.

W czasie kontroli interwencyjnych pobrano 11 próbek do badań laboratoryjnych, w tym wymazy sanitarne, z czego zakwestionowano 3 próbki z uwagi na stwierdzenie zanieczyszczeń

biologicznych oraz nieprawidłowe znakowanie produktu. Ponadto w związku z otrzymanym kwestionowanym wynikiem badań wystosowano powiadomienie informacyjne do systemu RASFF (System Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach). Na interwencje jawne złożone z podaniem danych osoby interweniującej udzielano pisemnych odpowiedzi informując o wyniku przeprowadzonej kontroli. Kontrole sprawdzające potwierdzały usunięcie nieprawidłowości będących przedmiotem interwencji.

W ramach funkcjonowania Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach – RASFF, podejmowano działania w wyniku otrzymania powiadomień alarmowych lub informacyjnych. Łącznie przeprowadzono 21 kontroli sanitarnych, tj.: w zakładzie produkcyjnym, 19 w obiektach obrotu oraz w zakładzie żywienia zbiorowego. Postępowanie w takich przypadkach prowadzone było zgodnie z obowiązującą procedurą RASFF, mającą na celu sprawdzenie występowania w obrocie kwestionowanego produktu. W przypadku jego stwierdzenia następuje wycofanie z obrotu, a zakwestionowane produkty objęte powiadomieniem zostają zwrócone do dostawcy lub poddane utylizacji. Przeprowadzone kontrole wykazały, że w każdym przypadku procedura związana z wycofaniem produktów objętych powiadomieniem została rozpoczęta we własnym zakresie. Na podstawie otrzymanego kwestionowanego wyniku badań wystosowano powiadomienie informacyjne do systemu RASFF dotyczące produktu o niewłaściwej jakości zdrowotnej, tj. stwierdzenie niewłaściwych cech organoleptycznych w środku spożywczym pn. „Wafle podkarpackie”. Ponadto poinformowano terenowo właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego nadzorującego producenta kwestionowanego środka spożywczego.

W 2023 roku przeprowadzono ocenę teoretyczną jadłospisów dekadowych w 3 placówkach żywienia zbiorowego zamkniętego (w szpitalu, przedszkolu oraz szkole podstawowej). Ocena jadłospisu, zarówno z placówki przedszkolnej, jak i szkoły podstawowej, wykazała odchylenia w zakresie zawartości białka, witaminy C oraz wapnia, jednak procentowy udział energii pochodzącej z białka, tłuszczu lub węglowodanów był prawidłowy. Natomiast w bloku żywieniowym szpitala, w którym prowadzone było żywienie w systemie cateringowym, ocena jadłospisu wykazała odchylenie w zakresie zawartości wapnia.

W związku z powyższym wystosowane zostało pismo do dyrekcji placówki w celu dokonania stosownych zmian. Ponadto w czasie 43 kontroli sanitarnych bloków żywieniowych w placówkach oświaty, dokonano oceny zestawień posiłków wchodzących w skład jadłospisu dekadowego pod kątem przestrzegania zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku, dotyczącego żywienia dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty. Analiza zestawień posiłków potwierdziła uwzględnienie zapisów w/w rozporządzenia w zakresie sposobu żywienia dzieci i młodzieży.

2.2. Akcje i działania ukierunkowane problemowo

W 2023 roku kontrole akcyjne stanowiły stały element planu pracy, co wynikało z zaleceń Głównego Inspektora Sanitarnego oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Działania akcyjne podejmowane były również z własnej inicjatywy.

Kontrole sanitarne przeprowadzono w ramach następujących akcji:

1. Wypoczynek dzieci i młodzieży

W ramach wypoczynku dzieci i młodzieży zorganizowano 16 form wypoczynku (tj. 4 półkolonie, 4 kolonie i 8 obozów), które zlokalizowane były na terenie 5 gmin powiatu częstochowskiego, tj. gminy Konopiska, Olsztyn, Janów, Blachownia i Kłomnice. Przeprowadzono 18 kontroli sanitarnych, w czasie których w 2 blokach żywieniowych stwierdzono uchybienia natury sanitarnej w zakresie nieprzestrzegania prawidłowej segregacji żywności w urządzeniach chłodniczych, wykorzystywania stanowisk roboczych niezgodnie z przeznaczeniem oraz braku czystości w pomieszczeniu socjalnym. Za stwierdzone nieprawidłowości nałożono 2 mandaty karne w wysokości 350 złotych oraz wydano doraźne zalecenia. Kontrole sprawdzające potwierdziły wykonanie zaleceń doraźnych, w związku z czym wydano 2 decyzje umarzające postępowanie. Ponadto do Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Częstochowie zgłoszono interwencję dotyczącą niewłaściwej jakości oferowanych posiłków. Kontrola sanitarna nie potwierdziła zasadności zgłoszonych nieprawidłowości. W omawianym roku nie odnotowano przypadków zatruc pokarmowych w w/w placówkach.

2. Nadzór nad warunkami sanitarnymi obiektów zlokalizowanych na trasach turystycznych

W sezonie turystyczno-pielgrzymkowym w okresie od 1 maja 2023 roku do 30 września 2023 roku przeprowadzono w obiektach żywnościowo-żywieniowych i produkcyjnych, usytuowanych na trasie turystyczno-pielgrzymkowej powiatu częstochowskiego, łącznie 80 kontroli. W 9 obiektach stwierdzono nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej, w związku z czym nałożono 9 mandatów karnych na kwotę 1 500 złotych oraz wydano stosowne zalecenia pokontrolne. Ponadto w 2 obiektach stwierdzono nieprawidłowości sanitarno-techniczne, co skutkowało wydaniem 2 decyzji administracyjnych nakazujących poprawę stanu technicznego. Z obiektów usytuowanych na trasach turystycznych pobrano do badań laboratoryjnych w zakresie obecności metali ciężkich oraz oceny znakowania 4 próbki żywności, które nie zostały zakwestionowane.

3. Nadzór nad suplementami diety

W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego, dotyczącym prowadzenia wzmożonego monitoringu produktów oferowanych bądź reklamowanych przez portal e-commerce, przeprowadzono kontrolę sanitarną w firmie wprowadzającej do obrotu suplementy diety. W trakcie kontroli dokonano weryfikacji strony internetowej przedsiębiorcy, która wykazała nieprawidłową prezentację suplementu diety, co skutkowało wydaniem zaleceń pokontrolnych. Podmiot niezwłocznie dokonał korekty, co potwierdził wydruk stron internetowych.

4. Nadzór nad żywnością pochodzącą z krajów Unii Europejskiej oraz krajów trzecich, wprowadzanych do obrotu w super i hipermarketach

Akcja została przeprowadzona w związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącym żywności pochodzącej z krajów Unii Europejskiej oraz krajów trzecich, a wprowadzanej do obrotu w super i hipermarketach. W ramach akcji w III i IV kwartale 2023 roku zostało przeprowadzonych 29 kontroli sanitarnych, w trakcie których pobrano 3 próbki do badań laboratoryjnych w kierunku obecności metali szkodliwych. Pobrane próbki nie uległy zakwestionowaniu. W czasie kontroli stwierdzono nieprawidłowości natury sanitarnej i technicznej, w związku z czym na osoby winne zaniedbań nałożono 4 mandaty na kwotę 1 050 złotych oraz wydano 2 decyzje administracyjne nakazujące poprawę stanu technicznego.

5. Działania podejmowane w związku z występowaniem przypadków ASF w Polsce

W związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącym występowania przypadków ASF (Afrykański Pomór Świń) w Polsce, przeprowadzono 166 kontroli planowych i ponadplanowych w obiektach wprowadzających do obrotu mięso, wyroby wieprzowe oraz dziczyznę. Przedmiotem kontroli było ustalenie źródła pochodzenia mięsa, sprawdzenie dokumentacji dostaw wraz z Handlowym Dokumentem Identyfikacyjnym oraz sposobu zagospodarowania odpadów. W kontrolowanych obszarach kontrole nie wykazały nieprawidłowości.

6. Nadzór nad sklepami sieci handlowej „Stokrotka”

Akcję przeprowadzono w związku z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w sprawie wpływających sygnałów konsumenckich dotyczących sprzedaży warzyw i owoców o niewłaściwej jakości w sklepach sieci handlowej „Stokrotka”. W ramach akcji skontrolowano wszystkie nadzorowane sklepy „Stokrotka”, znajdujące się na terenie powiatu częstochowskiego. Przeprowadzono 3 kontrole sanitarne, podczas których nie stwierdzono nieprawidłowości w przedmiotowym zakresie.

7. Wzmoczenie czynności kontrolnych w zakresie warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowanych

W związku z otrzymanym pismem Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczącym warunków przechowywania oraz znakowania wód butelkowych przeprowadzono 4 kontrole sanitarne w obiektach obrotu żywnością oraz w zakładzie produkcyjnym. W trakcie kontroli dokonano oceny znakowania naturalnych wód mineralnych. Przeprowadzona ocena wód wykazała znakowanie zgodne z obowiązującymi przepisami. Ponadto w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w obiektach obrotu żywnością dokonywano oceny warunków przechowywania wód butelkowych. W jednym przypadku stwierdzono nieprawidłowe przechowywanie napojów, co skutkowało nałożeniem mandatu karnego na kwotę 200 złotych. Wydano stosowne zalecenia, których wykonanie potwierdziła kontrola sprawdzająca.

8. Ocena stanu żywienia pacjentów w szpitalach

W związku z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczącym prowadzenia oceny sposobu żywienia pacjentów w szpitalach na podstawie jadłospisów, zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego, została skontrolowana stołówka szpitalna, w której żywienie pacjentów odbywało się w systemie cateringowym. W trakcie kontroli pobrano do oceny teoretycznej jadłospis dekadowy. W ocenianej placówce wartość energetyczna i procentowy rozdział energii pochodzącej z makroskładników (węglowodany, tłuszcze i białka) mieściły się w zalecanej normie. Natomiast stwierdzono zbyt niski poziom wapnia, co skutkowało wystosowaniem pisma do dyrektora placówki, w celu podjęcia działań eliminujących stwierdzone nieprawidłowości.

9. Nadzór w sprawie importu pszenicy z Ukrainy

Akcja przeprowadzona w związku z pismem Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego dotyczącym importu z Ukrainy pszenicy deklarowanej przy odprawie celnej z przeznaczeniem na cele techniczne, która może być wykorzystywana na cele spożywcze. Przeprowadzono 15 kontroli w młynach oraz gospodarstwach rolnych, w czasie których w jednym obiekcie stwierdzono brak do wglądu dokumentów sprzedaży pszenicy. W związku z powyższym, wydano doraźne zalecenia zobowiązujące rolnika do przedłożenia stosownej dokumentacji. Przeprowadzona kontrola sprawdzająca potwierdziła wykonanie zaleceń pokontrolnych.

10. Działania podejmowane wspólnie z organami KAS w związku z kontrolą produktów pochodzących z Ukrainy i Słowacji

Akcję przeprowadzono w związku z pismem Głównego Inspektora Sanitarnego w sprawie nadzoru nad produktami, głównie zbożowymi, mogącymi pochodzić z Ukrainy oraz ze Słowacji. W ramach bieżącego nadzoru w zakładach produkcyjnych oraz w obiektach obrotu żywnością przeprowadzono 3 kontrole sanitarne, podczas których dokonano szczegółowej weryfikacji dokumentacji potwierdzającej źródło pochodzenia żywności. W jednym obiekcie obrotu żywnością stwierdzono produkt pochodzącego z Ukrainy, w związku z czym pobrano próbkę żywności do badań laboratoryjnych w kierunku pozostałości pestycydów. Pobrana próbka nie uległa zakwestionowaniu. Nie było potrzeby przeprowadzania wspólnych kontroli z organami Krajowej Administracji Skarbowej.

11. Akcja „Imprezy masowe i plenerowe”

Na terenie powiatu częstochowskiego w 2023 roku odbyły się 2 imprezy plenerowe, tj.: „Święto Pstrąga” zorganizowane w miejscowości Złoty Potok, oraz „Święto Ciulimu” zorganizowane w miejscowości Lelów. W trakcie trwania imprez sprawowano nadzór nad ruchomymi punktami handlowymi wprowadzającymi do obrotu środki spożywcze oraz obiektami gastronomicznymi świadczącymi usługi w zakresie żywienia zbiorowego. Przeprowadzono 8 kontroli sanitarnych, w czasie których nie stwierdzono uchybień sanitarno-higienicznych.

2.3. Jakość zdrowotna środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz produktów kosmetycznych pobranych do badań laboratoryjnych.

W 2023 roku pobrano do badań laboratoryjnych na terenie powiatu częstochowskiego 131 próbek w ramach urzędowej kontroli żywności i monitoringu z obiektów będących pod nadzorem.

Pobrano:

- 117 próbek żywności,
- 14 próbek sanitarnych (zmiotków z blatów produkcyjnych, wytrzepeków z koszyczków rozrostowych oraz wymazów sanitarnych).

Próbki pobrano w zakresie:

- zanieczyszczeń mikrobiologicznych – 53,
- zanieczyszczeń fizyko-chemicznych – 31,
- organoleptycznym – 36,
- zanieczyszczeń biologicznych – 11.

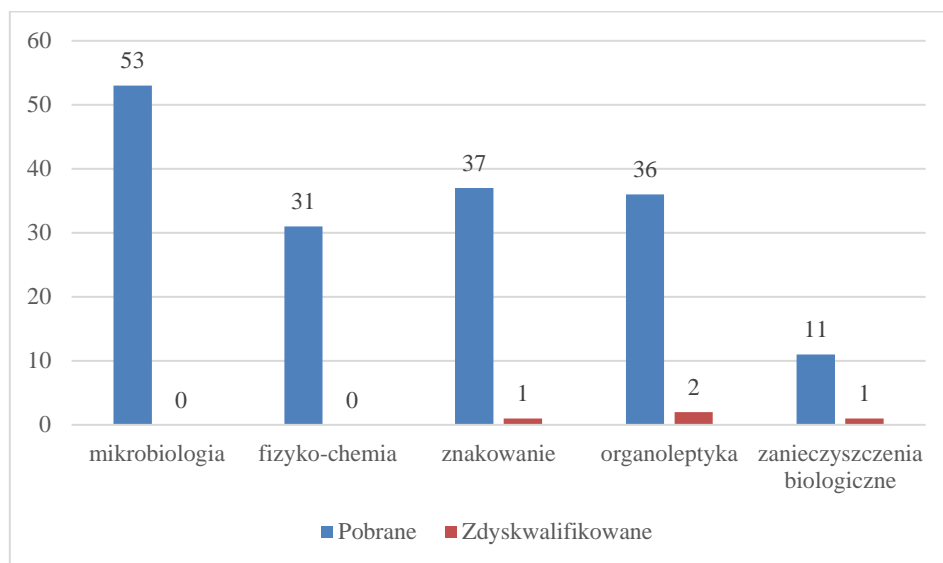
Dodatkowo w 37 próbkach pobranych w opakowaniach jednostkowych producenta dokonano oceny prawidłowości znakowania.

Z pobranych 131 próbek zakwestionowano 4 próbki, co stanowiło 3% z ogólnej liczby próbek zbadanych (w 2022 roku wskaźnik ten wynosił 4,32 %).

Próbki uległy zakwestionowaniu z powodu:

- niewłaściwego znakowania – 1 próbka,
- niewłaściwych cech organoleptycznych – 2 próbki,
- zanieczyszczeń biologicznych – 1 próbka.

Szczegółowe dane dotyczące próbek pobranych i zdyskwalifikowanych przedstawiono na wykresie 2.1. oraz tabeli nr 2.2.

Wykres 2.1. Dane dotyczące próbek pobranych i zdyskwalifikowanych ze względu na kierunki badań.

W związku z kwestionowanymi wynikami badań postępowano w sposób następujący:

- w przypadku nieprawidłowych cech organoleptycznych zgłoszono produkty do systemu RASFF,
- w przypadku zanieczyszczeń biologicznych wydano decyzję nakazującą podjęcie stosownych działań,
- w przypadku nieprawidłowego znakowania poinformowano terenowo właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, nadzorującego producenta środka spożywczego.

Rozdział 3

Ocena stanu sanitarnego obiektów użytku publicznego

W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego kontrolowała przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne, celem ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem komunalnych szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, w odniesieniu do:

- urządzeń do zaopatrywania w wodę i jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi,
- wód wykorzystywanych do kąpieli i rekreacji,
- obiektów użyteczności publicznej,
- podmiotów leczniczych.

W 2023 roku przeprowadzono łącznie 567 kontroli sanitarnych (w 2022 roku – 489) w 561 obiektach nadzorowanych, spośród 680 ujętych w ewidencji, co stanowiło 82,5% obiektów. Ogółem zostały wydane 23 decyzje (w 2022 roku – 25), w tym 3 decyzje nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego obiektów, 2 decyzje inne (decyzja umorzenia i decyzja przedłużająca termin wykonania zaleceń wcześniejszej decyzji). Ponadto w formie decyzji wydano 17 zezwoleń na przeprowadzenie ekshumacji oraz decyzję oceniającą jakość wody na pływalni. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wystosowano jedno wystąpienie. Na wniosek stron zostały wydane 3 opinie na imprezy masowe oraz opinia dla zakładu kosmetycznego.

3.1. Urządzenia do zaopatrywania w wodę i ocena jakości wody do spożycia przez ludzi

Mieszkańcy powiatu częstochowskiego byli zaopatrywani w wodę do spożycia wyłącznie z ujęć podziemnych. Woda dostarczana była z 57 wodociągów publicznych, które zaopatrywały ok. 98,8% ludności powiatu. Woda do spożycia produkowana przez przedsiębiorstwa wodociągowe rozprowadzana była siecią wodociagową z ujęć o różnej wydajności:

- 26 wodociągów o wydajności < 100 m³/dobę,
- 29 wodociągów o wydajności 100 – 1000 m³/dobę,
- 2 wodociągi o wydajności 1000 – 10000 m³/dobę.

W obiektach wodociagowych w ramach prowadzonego bieżącego nadzoru przeprowadzono 57 kontroli sanitarnych oraz 178 kontroli związanych z poborem próbek wody. Do badań laboratoryjnych pobrano 369 próbek w zakresie parametrów mikrobiologicznych i 367 próbek w zakresie parametrów fizykochemicznych. W zbadanych próbkach wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi stwierdzono przekroczenia takich parametrów jak: bakterie z grupy coli, ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C/72h, mętność, żelazo, azotany, mangan.

Powyższe dane zestawiono w tabeli 3.1.

Ogółem przekroczenia parametrów mikrobiologicznych stwierdzono w 18 próbkach wody, a fizykochemicznych w 15 próbkach. Zanieczyszczenia mikrobiologiczne w ww. wodociągach, w większości przypadków, były zdarzeniami pojedynczymi. Po zgłoszeniu przekroczeń

badanych parametrów właściciele wodociągów podejmowali natychmiastowe działania mające na celu poprawę jakości wody. Przekroczenia parametrów fizykochemicznych były uzależnione między innymi od geologii i topografii terenu, na którym zlokalizowane było ujęcie oraz specyfiki prowadzonych procesów uzdatniania wody, natomiast przekroczenia parametrów organoleptycznych mogły być spowodowane nieprawidłowym stanem wewnętrznej instalacji w budynku, w którym zostały pobrane próbki wody.

Tabela 3.1. Stwierdzone przekroczenia w badanych próbkach wody pobranej z sieci wodociągowej.

GMINA	NAZWA WODOCIĄGU	PRZEKROCZONE PARAMETRY (ilość przekroczeń w próbkach)	
		Mikrobiologiczne	Fizykochemiczne
Janów	Janów	Bakterie grupy coli (1)	
	Skowronów	Bakterie grupy coli (3)	
	Czepurka	Bakterie grupy coli (2)	
	Apolonka		mętność (1)
	Hucisko	Ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C/72h (1)	zapach (1)
	Bystrzanowice Dwór	Bakterie grupy coli (1)	
Rędziny	Rędziny Osiedle	Bakterie grupy coli (1)	
Kłomnice	Garnek		żelazo (1)
Starcza	Klepaczka	Bakterie grupy coli (1)	mętność (2) żelazo (2)
	Starcza	Bakterie grupy coli (4)	mętność (2) żelazo (2)
Dąbrowa Zielona	Olbrachcice	Bakterie grupy coli (2)	
Kamienica Polska	Zawada		mętność (1)
Lelów	Mełchów	Bakterie grupy coli (1)	
Przyrów	Przyrów	Bakterie grupy coli (1)	
Olsztyn	Mirów PKP		mętność (1)
	Błoki Kolejowe		zapach (1)
Konopiska	Rększowice		mangan (3)

W 2023 roku na terenie powiatu częstochowskiego:

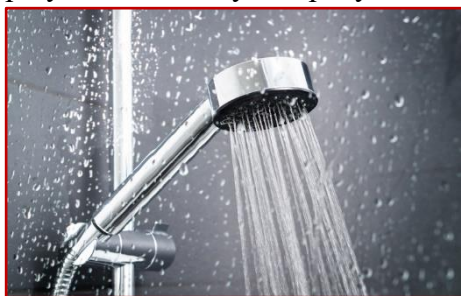
- w wodociągu Janów, w jednej pobranej próbce wody przeznaczonej do spożycia wystąpiło jednorazowo przekroczenie parametru bakterii grupy coli. Podjęto stosowne działania (płukanie sieci), co doprowadziło do uzyskania wody o dobrej jakości,

- w wodociągu Skowronów, w 3 pobranych próbkach wody z sieci wodociągowej stwierdzono obecność bakterii grupy coli. Dezynfekcja szokowa i płukanie całej sieci wodociągowej wpłynęło na poprawę jakości wody w sieci, co potwierdzono wynikami z badań,
- w wodociągu Czepurka, w 2 pobranych próbkach wody z sieci wodociągowej stwierdzono obecność bakterii grupy coli. Po przeprowadzeniu chlorowania i płukania sieci kolejne pobrane próbki wody wykazały zgodność z obowiązującym rozporządzeniem,
- w wodociągu Apolonka, w pojedynczej próbce z sieci wodociągowej stwierdzono podwyższoną mętność wody. Było to zdarzenie jednorazowe i mogło być spowodowane przestojem wody w instalacji,
- w wodociągu Hucisko stwierdzono w jednej próbce podwyższoną wartość ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C/72h oraz w jednej próbce nieakceptowalny zapach wody. Po przepłukaniu wewnętrznej instalacji kolejne pobrane próbki wody wykazały zgodność z obowiązującym rozporządzeniem,
- w wodociągu Bystrzanowice Dwór, w jednej próbce wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli. Zdarzenie to było jednorazowe, kolejne uzyskane wyniki były już zgodne z normatywem,
- w wodociągu Rędziny Osiedle, w jednej badanej próbce wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli – próbka została pobrana w placówce oświatowej. Po przeprowadzeniu płukania wewnętrznej instalacji w budynku, kolejne uzyskane wyniki były zgodne z wymaganiami,
- w wodociągu Garnek, w jednej pobranej próbce wody stwierdzono podwyższoną wartość żelaza. Kolejne pobrane próbki wody były zgodne z normatywem. Występujące przekroczenia dotyczyły wody pochodzącej ze studni nr 2, która charakteryzuje się podwyższoną wartością żelaza,
- w sieci wodociągowej, w wodociągu Klepaczka wystąpiło w 2 badanych próbkach wody przekroczenie mętności i żelaza. Była to sytuacja sporadyczna, prawdopodobnie spowodowana nieprawidłowym działaniem urządzeń uzdatniających, Dodatkowo w jednej próbce stwierdzono obecność bakterii grupy coli, kolejne pobrane próbki wody wykazały, że jej jakość była zgodna z obowiązującym rozporządzeniem.
- w wodociągu Starcza, w 4 pobranych próbkach wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli oraz w 2 próbkach podwyższoną mętność i żelazo. Na ujęciu prowadzone były w tym czasie prace remontowe, co mogło mieć wpływ na jakość wody. Dokonano sprawdzenia działania prowadzonego procesu uzdatniania na ujęciu oraz na krótki okres zmieniono zasilanie wody z ujęcia w Klepaczce. Wyniki kolejnych próbek wody były zgodne z wymaganiami,
- w wodociągu Olbrachcice, w 2 pobranych próbkach wody z sieci wodociągowej stwierdzono obecność bakterii grupy coli. Po przeprowadzeniu płukania sieci, kolejne pobrane próbki wody potwierdziły jej zgodność z wymaganiami,
- w wodociągu Zawada, w jednej z badanych próbek wody wystąpiło przekroczenie mętności. Była to sporadyczna sytuacja, związana prawdopodobnie z przestojem wody w wewnętrznej instalacji wodociągowej budynku, w którym dokonano poboru
- w wodociągu Mełchów, w jednej próbce stwierdzono obecność bakterii grupy coli. Przeprowadzono dezynfekcję i płukanie, w wyniku czego uzyskano w szybkim czasie wodę o prawidłowej jakości,
- w wodociągu Przyrów, w jednej próbce wody pobranej z sieci wodociągowej stwierdzono obecność bakterii grupy coli. Zarządca sieci podjął niezwłocznie działania zmierzające do poprawy jej jakości, co potwierdzono w kolejnych badaniach,

- w wodociągu zakładowym PKP Mirów, w jednej badanej próbce wody stwierdzono podwyższoną mętność wody. Płukanie sieci poprawiło jej jakość,
- w wodociągu lokalnym Bloki Kolejowe stwierdzono w jednej próbce nieakceptowalny zapach wody. Po przeprowadzeniu płukania sieci, jakość wody była zgodna z obowiązującymi wymaganiami,
- w wodociągu Rększowice, w 3 pobranych próbkach wody stwierdzono przekroczenie zawartości manganu w wodzie. Po sprawdzeniu procesu uzdatniania na stacji uzdatniania, jakość wody była zgodna z obowiązującym normatywem.

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzonego przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Częstochowie kontrolowana była jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w poszczególnych wodociągach. Ponadto w ramach kontroli wewnętrznej, wykonywane były badania przez przedsiębiorstwa wodociągowe, zgodnie z corocznie zatwierdzanymi harmonogramami, a sprawozdania na bieżąco przesyłane do Stacji Sanitarnej, celem uzyskania orzeczenia oraz oceny okresowej o jakości wody.

W 2023 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Częstochowie na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 roku w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r., poz. 2294) wydał okresowe oceny o przydatności wody do spożycia dla 57 wodociągów.

W roku sprawozdawczym, podobnie jak w latach ubiegłych, prowadzono nadzór nad jakością wody ciepłej w zakresie obecności bakterii z grupy Legionella sp. w wewnętrznej instalacji wodociągowej. Pod tym względem skontrolowano obiekt lecznictwa zamkniętego, pobierając do badań laboratoryjnych 5 próbek wody, które uzyskały wynik zgodny z obowiązującym normatywem.

3.2. Ocena jakości wody przeznaczonej do kąpieli

Na terenie powiatu częstochowskiego w 2023 roku prowadzono nadzór sanitarny nad pływalnią zlokalizowaną w hotelu. W obiekcie została przeprowadzona kontrola sanitarna. Zarządca pływalni, zgodnie z przepisami, posiada zaopiniowany harmonogram poboru próbek wody z pływalni. Według tych przepisów sprawozdania z badań wykonanych zgodnie z harmonogramem należy niezwłocznie przekazać celem dokonania oceny w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego użytkownikom pływalni. W tym przypadku, właściciel nie stosował się do wytycznych, w związku z czym skierowano pismo przypominające. Ponadto zgodnie z przepisami została wydana w formie decyzji negatywna roczna ocena dla pływalni. Na wynik oceny w głównej mierze wpłynął brak przekazywanych na bieżąco sprawozdań z wykonanych badań przez zarządcę obiektu.

W sezonie letnim 2023 roku w miesiącach lipcu i sierpniu na wniosek Burmistrza Miasta i Gminy Koniecpol, na zbiorniku wodnym w Koniecpolu były uruchomione 2 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli. Mając na uwadze bezpieczeństwo zdrowotne osób korzystających z tej formy wypoczynku i rekreacji, zostały przeprowadzone 2 kontrole sanitarne wraz z jednym poborem próbek wody do badań laboratoryjnych. Ponadto zarządca wykonał 2-krotne badania wody w ramach kontroli wewnętrznej. Na podstawie uzyskanych

sprawozdań wydano bieżące oceny o jakości wody. Przeprowadzone badania potwierdziły, że jej jakość odpowiadała obowiązującym normatywom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 stycznia 2019 roku w sprawie nadzoru nad jakością wody w kąpielisku i miejscu okazjonalnie wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. z 2019 r., poz. 255).

3.3. Obiekty użyteczności publicznej

Pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie ogółem znajdowało się 436 obiektów użyteczności publicznej, z których skontrolowano 367. Przeprowadzono łącznie 346 kontroli sanitarnych (w 2022 roku – 281 kontroli).

1. Obiekty świadczące usługi noclegowe

W omawianym roku skontrolowano 31 obiektów noclegowych z 63 będących w ewidencji. Przeprowadzono 31 kontroli. Na utrzymanie właściwego poziomu sanitarno-higienicznego oraz technicznego tych obiektów duży wpływ miała coraz większa konkurencja na rynku oraz rosnące wymagania klientów. Właściciele obiektów świadczących usługi noclegowe starali się polepszać wizerunek swoich obiektów poprzez wykonywanie bieżących remontów, wymianę wyposażenia, czy nowoczesne zagospodarowanie otoczenia placówek. Obiekty noclegowe były wyposażone odpowiednio do standardu. Pokoje hotelowe wyposażone były w zespoły pomieszczeń higieniczno-sanitarnych. W większości obiektów pranie bielizny pościelowej odbywało się w pralniach zewnętrznych.

Gospodarowanie odpadami komunalnymi prowadzone było prawidłowo. Szczególną uwagę zwracano na zabezpieczenie sanitarno-epidemiologiczne oraz informowano właścicieli bądź zarządców o konieczności prowadzenia właściwej eksploatacji instalacji ciepłej wody i klimatyzacji w aspekcie zagrożenia zakażenia bakterią z grupy Legionella sp., w tym o wykonywaniu badań laboratoryjnych ciepłej wody użytkowej.

2. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu i odnowy biologicznej

W roku sprawozdawczym skontrolowano 93 obiekty spośród 121 będących w ewidencji. Przeprowadzono 93 kontrole (w 2022 roku – 81 kontroli). W obiektach przestrzegano wdrożone procedury w zakresie czystości sprzętu i narzędzi dla klientów oraz zasad reżimu sanitarnego. Szczególną uwagę zwracano na prowadzenie dezynfekcji przyborów fryzjerskich i sterylizacji narzędzi kosmetycznych w celu zagwarantowania bezpieczeństwa klientów zakładów beauty. Wyniki przeprowadzonych kontroli wykazały, że większość zakładów kosmetycznych prowadziła procesy sterylizacji we

własnym zakresie, w miejscu prowadzenia działalności. Każdorazowo podczas kontroli zwracano uwagę na stan sanitarny bielizny wykorzystywanej podczas wykonywanych zabiegów. W zakładach kosmetycznych stosowana była głównie bielizna jednorazowego użytku. Postępowanie z odpadami prowadzone było prawidłowo. W toku kontroli sanitarnych prowadzone były

działania edukacyjne w zakresie przestrzegania opracowanych procedur w aspekcie wpływu na zdrowie ludzi.

3. Domy Pomocy Społecznej

W ewidencji znajdowały się 3 Domy Pomocy Społecznej, które zostały skontrolowane. Przeprowadzono 4 kontrole, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości. Obiekty były dostosowane do obowiązujących przepisów i utrzymywane w prawidłowym stanie sanitarnym i technicznym. Pokoje mieszkalne były wyposażone w sposób zapewniający pensjonariuszom wygodne warunki funkcjonowania, dostosowane dla osób niepełnosprawnych. Mieszkańcy w obiektach mogli rozwijać swoje zdolności podczas terapii zajęciowej w tematycznie przygotowanych pracowniach, np.: plastycznych, muzycznych oraz zajęć terapeutycznych. Postępowanie z bielizną czystą i brudną było prawidłowe. Domy miały wydzielone własne pralnie bielizny spełniające wymogi sanitarne. Wytwarzane w wyniku prowadzonych działalności odpady niebezpieczne, w tym medyczne, były prawidłowo przechowywane do czasu odbioru przez specjalistyczne firmy. Odpady komunalne usuwano na bieżąco.

4. Domy i zakłady pogrzebowe

Pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie znajdowało się 14 obiektów, z czego skontrolowano 11, przeprowadzając 11 kontroli. Najczęściej obiekty te posiadały wydzielone pomieszczenia biurowe służące do obsługi klienta, pomieszczenia ekspozycji trumien i urn oraz pomieszczenia socjalne i sanitarno-higieniczne dla pracowników. Zakłady te świadczyły usługi w zakresie transportu zwłok i szczątków ludzkich. Przechowywanie zwłok prowadzone było najczęściej w chłodni Domu Pogrzebowego Cmentarza Komunalnego w Częstochowie. Zakłady posiadały umowy na odbiór odpadów niebezpiecznych z firmami posiadającymi stosowne zezwolenia. Mycie i dezynfekcja powierzchni transportowej autokarawanów odbywało się na bieżąco. Z wykonywanych zabiegów prowadzono stosowne zapisy.

5. Tereny rekreacyjne

Ogółem pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie znajdowało się 14 obiektów (5 wsi, miejscowość letniskowa i 8 tras turystycznych). Skontrolowano 14 obiektów, w których przeprowadzono 14 kontroli. Wsie letniskowe zlokalizowane są głównie na terenie gminy Janów, natomiast wraz z nabyciem praw miejskich Olsztyn stał się miejscowością letniskową. Tereny miejscowości turystycznych były utrzymane prawidłowo. Wytyczono ścieżki rowerowe oraz szlaki turystyczne. Na terenach turystycznych zapewniono obiekty agroturystyczne, gastronomiczne, parkingi, toalety publiczne i przystanki. Wydzielono miejsca odpoczynku, tj. ławeczki, altanki, wiaty. W wielu miejscowościach zostały uruchomione zewnętrzne siłownie plenerowe, które są wykorzystywane przez mieszkańców oraz turystów. Miejsca publiczne były wyposażone w wystarczającą ilość koszy na odpady komunalne. Trasy turystyczne pokrywały się z trasami przejść pieszych pielgrzymek na Jasną Górę. W związku z powyższym, w okresie pielgrzymek zostały one wyposażone w kontenery na odpady oraz uruchomiono dodatkowe hydranty z wodą pitną. Postoje pielgrzymów odbywały się na wyznaczonych terenach, głównie przy parafiach, boiskach szkolnych i placach przy Urzędach Gmin. Grupy pielgrzymkowe dysponowały własnym zapleczem sanitarnym i we własnym zakresie odpowiadały za gospodarowanie odpadami. W miesiącu lipcu i sierpniu były pobierane próbki wody z wodociągów publicznych zlokalizowanych na terenie tras. Wyniki badań były zgodne z obowiązującymi przepisami.

6. Inne obiekty użyteczności publicznej

Do grupy obiektów użyteczności publicznej zalicza się również: apteki, obiekty sportowe i widowiskowo-kulturalne, stacje paliw, placówki zapewniające całodobową opiekę, zakłady pogrzebowe, targowiska, strefy przystankowe, parkingi, piaskownice z placami zabaw, cmentarze, itp.

W 2023 roku w ewidencji znajdowało się 221 obiektów. Skontrolowano 215, przeprowadzając 193 kontrole. Właściciele tej grupy obiektów, w celu utrzymania odpowiedniego stanu technicznego oraz poprawy estetyki i podniesienia standardów prowadzonej działalności, na bieżąco prowadzili prace remontowe i modernizacyjne.

Gospodarowanie odpadami prowadzone było prawidłowo. W trakcie przeprowadzanych kontroli przystanków PKS ustalono, że były one na bieżąco odnawiane i w przypadku ich dewastacji naprawiane. Część przystanków wymieniono na nowe. Przystanki wyposażone zostały w ławki i kosze na śmieci, umieszczono informacje na temat zakazu palenia w ich obrębie wyrobów tytoniowych oraz e-papierosów. W jednym przypadku, w związku ze

stwierdzonymi uchybieniami stanu technicznego wiat przystankowych, zostało wystosowane wystąpienie do Burmistrz Blachowni. Ze strony zarządcy zostały wdrożone stosowne działania, co doprowadziło do poprawienia estetyki przystanków w gminie. Kontrolami objęto również place zabaw z piaskownicami, które są administrowane przez poszczególne gminy. Kontrole te nie wykazały nieprawidłowości. Nie odnotowano interwencji dotyczących stanu technicznego bądź sanitarnego placów zabaw.

7. Środki transportu

Do tej grupy obiektów zaliczono:

- samochody do transportu zwłok i szczątków ludzkich,
- samochody do przewozu chorych,
- środki transportu publicznego.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono łącznie 21 kontroli środków transportu, które nie wykazały nieprawidłowości. Wszystkie skontrolowane pojazdy spełniały wymagania sanitarne i techniczne. Mycie i dezynfekcja odbywały się zgodnie z opracowanymi procedurami, a pojazdy były prawidłowo przygotowane do wyjazdu w trasę. Gospodarka odpadami medycznymi w autokarawanach i ambulansach również prowadzona była prawidłowo.

8. Działania dodatkowe

W ramach bieżącego nadzoru sanitarnego prowadzono działania dodatkowe, związane z przestrzeganiem warunków przeprowadzania ekshumacji, przygotowaniem terenów do pielgrzymek oraz terenów i obiektów do przeprowadzenia imprez masowych. Przeprowadzono łącznie 20 kontroli ponadplanowych, w trakcie których nie stwierdzono nieprawidłowości.

W roku 2023 do Powiatowej Stacji Sanitarnej-Epidemiologicznej w Częstochowie zostało złożonych 17 wniosków o wyrażenie zgody na przeprowadzenie ekshumacji, w związku z czym wydano 17 decyzji. Ponadto na wniosek organizatorów zostały wydane 3 opinie na zorganizowanie imprez masowych. Przy wydawaniu opinii, szczególnie zwracano uwagę na zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego ich uczestników, czystość terenów, gdzie były

one organizowane oraz warunki zaplecza gastronomicznego i punktów sprzedaży artykułów spożywczych.

3.4. Nadzór nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą

Na terenie powiatu częstochowskiego w omawianym roku pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie sprawowali nadzór sanitarny nad obiektami prowadzącymi działalność leczniczą. Przeprowadzono kontrole sanitarne kompleksowe, tematyczne i interwencyjne.

Do tej grupy obiektów zaliczono:

- przychodnie i poradnie prowadzące działalność ambulatoryjną, w tym gabinety profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej w szkołach,
- szpital i przychodnia przyszpitalna,
- gabinety indywidualnej i specjalistycznej praktyki lekarskiej,
- zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze pielęgniarstwa długoterminowego domowego świadczące usługi całodobowe,
- obiekty prowadzące działalność laboratoryjną,
- zakłady rehabilitacji leczniczej, w tym 2 świadczące usługi stacjonarne całodobowe,
- filie pogotowia ratunkowego (SPZOZ Pogotowie Ratunkowe w Częstochowie),
- inne obiekty świadczące usługi medyczne (pracownia protetyczna, pracownia tomografii komputerowej, zakład optyczny).

Przeprowadzono ogółem 116 kontroli sanitarnych (w 2022 roku – 89 kontroli), podczas których skontrolowano 114 obiektów z 173 będących w ewidencji. W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w zakresie stanu technicznego zostały wydane 3 decyzje terminowe (2 przychodnie, szpital). Na wniosek strony została wydana decyzja zmieniająca termin wykonania zaleceń oraz decyzja umarzająca. Przeprowadzając kontrole sanitarne w szpitalu oceniono stan techniczny, bieżącą czystość, stosowanie procedur higieniczno-sanitarnych, sterylizację i kontrolę jej skuteczności, postępowanie z bielizną czystą i brudną oraz postępowanie z odpadami medycznymi w miejscu ich wytwarzania i magazynowania – do czasu odbioru przez specjalistyczną firmę. W ramach nadzoru nad placówkami lecznictwa otwartego oceniano wykonywanie procesów dezynfekcji i sterylizacji materiałów i narzędzi medycznych oraz egzekwowano prawidłowe postępowanie w tym zakresie. Podczas prowadzonych kontroli oceniano postępowanie z odpadami komunalnymi i medycznymi, powstającymi w wyniku udzielania świadczeń zdrowotnych. W tym zakresie nieprawidłowości nie stwierdzono. W trakcie kontroli zwracano również uwagę na postępowanie z bielizną – w dużej ilości placówek stosowana jest bielizna jednorazowego użycia.

3.5. Interwencje

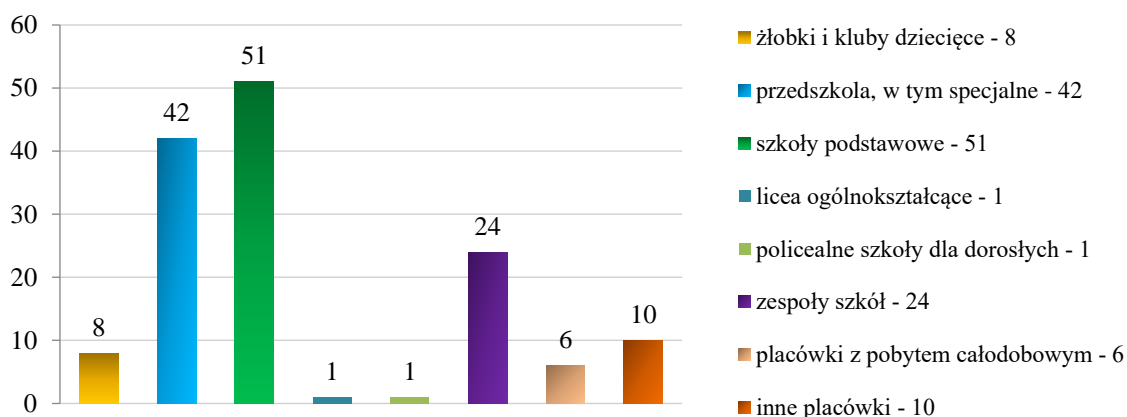
W roku sprawozdawczym do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie wpłynęło 13 interwencji, z czego rozpatrzono 7, przeprowadzając wizję i 4 kontrole sanitarne. Pozostałe 6 interwencji przekazano innym organom i instytucjom do rozpatrzenia zgodnie z posiadanymi kompetencjami. Rozpatrywane interwencje dotyczyły między innymi nieprzestrzegania procedur higienicznych podczas świadczenia usług w gabinecie stomatologicznym, uciążliwości powodowanych emisją dźwięków przedostających się do lokalu mieszkalnego, niewłaściwej jakości zdrowotnej wody

z dystrybutorów oraz napojów przygotowywanych w DPS, braku dezynfekcji narzędzi fryzjerskich stosowanych podczas świadczenia usług, braku odpowiednich środków higieny w toaletach ogólnodostępnych zlokalizowanych w Centrum Handlowym, pogorszenia jakości wody w sieci wodociągowej – 5 z rozpatrzonych interwencji uznano za niezasadne. Osobom i podmiotom zgłaszającym interwencje udzielano pisemnej odpowiedzi o sposobie ich rozpatrzenia. Interwencje przekazane do innych organów dotyczyły nieprawidłowego odprowadzenia nieczystości płynnych ze zbiornika bezodpływowego, zanieczyszczenia rzeki Warty odpadami pochodzącymi z uboju zwierząt, występowania uciążliwego hałasu powstającego przy produkcji i załadunku kruszyw kamiennych, uciążliwości zapachowych pochodzących z brudnych pojemników na odpady komunalne, fetoru wydobywającego się ze studzienek kanalizacji sanitarnej i okolic oczyszczalni ścieków oraz pojawienia się gryzoni (szczurów) na posesji.

Rozdział 4

Ocena stanu sanitarnego obiektów nauczania i wychowania

W okresie sprawozdawczym Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie nadzorowała 143 obiekty nauczania i wychowania zlokalizowane na terenie powiatu częstochowskiego. Szczegółowe zestawienie tych obiektów, podzielonych na odpowiednie kategorie, przedstawiono na wykresie 4.1. Przeprowadzono kontrole w 137 placówkach, co stanowiło 96% wszystkich uwzględnionych w ewidencji instytucji edukacyjnych. Dodatkowo objęto nadzorem 39 turnusów placówek oferujących sezonowy wypoczynek (zarówno zimowy, jak i letni) dla dzieci i młodzieży. W omawianych obiektach przeprowadzono 227 kontroli oraz wydano 12 decyzji administracyjnych i 9 decyzji płańcizkich. Za stwierdzone nieprawidłowości sanitarne, w jednym z obiektów rekreacyjnych, nałożono mandat karny na kwotę 300 złotych.

Wykres 4.1. Placówki nauczania i wychowania w 2023 roku na terenie powiatu częstochowskiego.

Dokonując oceny stanu sanitarnego placówek, kierowano się następującymi kryteriami:

- stan sanitarno-techniczny pomieszczeń i wyposażenia oraz bieżącej czystości i porządku,
- warunki do utrzymania higieny osobistej,
- warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach,
- ergonomia stanowiska pracy ucznia i przedszkolaka,
- higieniczna ocena rozkładów zajęć lekcyjnych,
- możliwość pozostawiania w szkołach części podręczników i przyborów szkolnych,
- sytuacja w zakresie prowadzonego dożywiania w szkołach i przedszkolach,
- warunki profilaktycznej opieki nad uczniami w szkołach,
- nadzór nad gospodarką preparatami i substancjami chemicznymi w pracowniach szkolnych,
- obciążenie uczniów ciężarem tornistrów szkolnych,
- warunki sanitarno-higieniczne zimowego i letniego wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej.

4.1. Stan sanitarno-techniczny budynków

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy, placówki oświatowe zostały zobowiązane do zapewnienia uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki. Remonty oraz gruntowne prace porządkowo-konserwatorskie prowadzone są w okresie dłuższych przerw w nauce.

W okresie wakacyjnym, przed rozpoczęciem nowego roku szkolnego 2023/2024, przeprowadzono szereg prac remontowych obejmujących: malowanie ścian i sufitów pomieszczeń szkoły, odnowienie schodów wejściowych, wymianę drzwi wejściowych do placówki, rozbudowę bazy szkolnej o nowe klasy lekcyjne, naprawę ławek na terenie szkoły oraz wymianę i naprawę ogrodzenia.

W roku 2023 wydano decyzję administracyjną nakazującą poprawę stanu technicznego pomieszczeń szkoły. W trakcie czynności kontrolnych stwierdzono niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych dla uczniów, w tym uszkodzenie powłok malarskich na ścianach i sufitach oraz uszkodzoną stolarkę drzwiową w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych.

4.2. Interwencje w placówkach nauczania, wychowania i rekreacji

W roku 2023, w placówkach na terenie powiatu częstochowskiego, przeprowadzono 5 kontroli interwencyjnych, z których 2 uznano za zasadne. Kontrole zasadne dotyczyły szkoły podstawowej oraz placówki rekreacyjnej, w której został zorganizowany wypoczynek w formie wyjazdowej. W przypadku szkoły podstawowej stwierdzono pogorszenie jakości wody pod względem organoleptycznym w zakresie jej barwy. Zobowiązano dyrektora szkoły do wdrożenia działań naprawczych oraz do wykonania badania wody. Wykonane pokontrolnie badanie wody potwierdziło prawidłową jakość wody wodociągowej w obiekcie.

W okresie wakacyjnym przyjęto zasadną interwencję, dotyczącą nieprawidłowych warunków sanitarnych i higienicznych podczas trwającego obozu zorganizowanego pod namiotami. Za stwierdzone podczas kontroli nieprawidłowości, nałożono mandat karny na kwotę 300 złotych. Zgodnie z zaleceniami, w ośrodku wypoczynkowym w wyznaczonym terminie usunięto uchybienia sanitarne, co potwierdziła przeprowadzona kontrola sprawdzająca.

4.3. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego

W roku 2023 przeprowadzono analizę warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w 64 szkołach. Z zebranych danych wynika, że większość szkół (69%, czyli 44 obiekty) zapewniła wystarczające warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego. Placówki, których infrastruktura sportowa była niewystarczająca, korzystały z obiektów należących do gmin, takich jak hale sportowe, baseny kryte oraz boiska wielofunkcyjne typu „ORLIK”.

W zakresie bezpieczeństwa sprzętu sportowego, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, stwierdzono, że 56 placówek z 64 skontrolowanych posiada 100% sprzętu sportowego z certyfikatami, co stanowiło 87% ogółu. Certyfikaty potwierdzają, że użytkowanie tego sprzętu jest bezpieczne dla uczniów.

4.4. Gospodarka substancjami i preparatami chemicznymi

W roku 2023 na terenie powiatu częstochowskiego prowadzono nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi występującymi w szkołach. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono, iż 26 placówek posiadało na stanie wyposażenia substancje chemiczne i ich mieszaniny. Warto podkreślić, że wszystkie skontrolowane szkoły spełniały w pracowniach chemicznych wymagania dotyczące bezpiecznego stosowania substancji i preparatów chemicznych. Zgodnie z przepisami, placówki te dopełniły wszelkich niezbędnych procedur związanych z oznakowaniem, przechowywaniem oraz zabezpieczeniem przed dostępem osób niepowołanych. Dodatkowo szkoły posiadały aktualne spisy substancji niebezpiecznych oraz karty charakterystyki substancji. Uczniowie byli systematycznie zapoznawani z ww. informacjami, co przyczyniało się do świadomego i bezpiecznego korzystania z pracowni chemicznych.

4.5. Ocena warunków pracy ucznia

W roku 2023 przeprowadzono szczegółową ocenę szkół w ramach nadzoru nad warunkami higieny procesów nauczania.

Ocena rozkładów zajęć:

- oceniono 432 rozkłady zajęć w 58 szkołach,
- sprawdzono, czy rozkłady zajęć są higienicznie ułożone,
- nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie.

Dostosowanie mebli edukacyjnych:

- przeprowadzono ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do wzrostu dzieci w 16 oddziałach 4 szkół,
- zbadano 231 stanowisk nauki,
- wszystkie stanowiska były zgodne z warunkami antropometrycznymi uczniów i przedszkolaków.

Podczas oceny mebli edukacyjnych, szczególną uwagę zwracano na:

- dostosowanie parametrów funkcjonalnych mebli do wzrostu dzieci,
- oznakowanie mebli,
- odpowiednie zestawienie mebli i ich stan techniczny,
- certyfikaty mebli edukacyjnych.

Dane sprawozdawcze wykazują, że w 2023 roku 113 z 118 skontrolowanych placówek posiadało 100% mebli edukacyjnych z certyfikatami, co stanowiło 96% ogółu. To pozytywny sygnał, który zapewnia bezpieczeństwo i komfort uczniów podczas nauki.

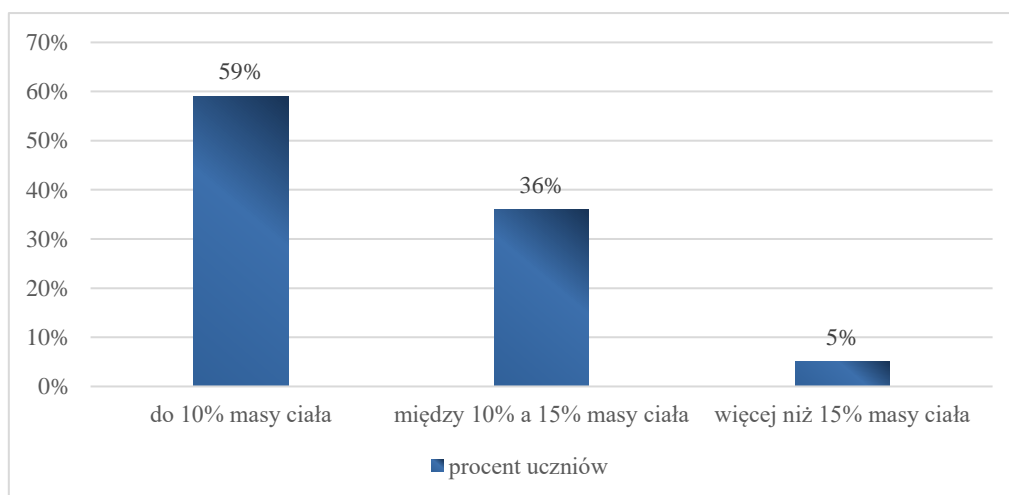
4.6. Ocena obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych

Polskie ustawodawstwo nie reguluje kwestii maksymalnego ciężaru tornistra dzieci i młodzieży szkolnej. Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego przyjmuje się, że stosunek ciężaru tornistra do masy ciała nie powinien być większy niż 15%. W niniejszej ocenie przyjęto następujące wskaźniki:

- niska norma, w której stosunek wagi tornistra do ciężaru ciała ucznia wynosił do 10%,
- średnia norma, w której stosunek ciężaru tornistra do masy ciała wynosił między 10 a 15%,
- przekroczona norma, w której stosunek wagi tornistra do ciężaru ciała ucznia wyniósł powyżej 15%.

W 2023 roku przeprowadzono ocenę obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych w szkole podstawowej, gdzie badaniem objęto 58 uczniów. Zgodnie z arkuszem badań w tym zakresie stwierdzono, że:

- wagę tornistra szkolnego do 10% masy ciała ucznia stwierdzono u 34 uczniów (59%),
- wagę tornistra szkolnego w zakresie 10-15% masy ciała ucznia stwierdzono u 21 uczniów (36%),
- wagę tornistra szkolnego w zakresie większym niż 15% masy ciała ucznia stwierdzono u 3 uczniów (5%).

Wykres 4.2. Obciążenie uczniów ciężarem tornistrów szkolnych.

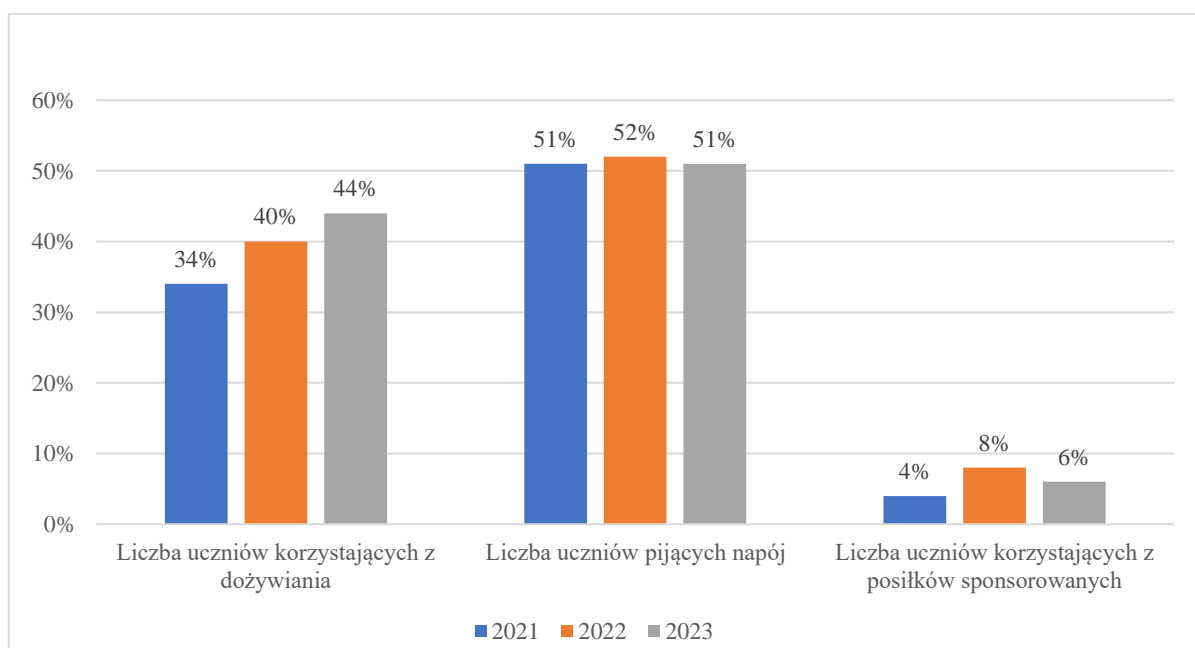
Wyniki pomiarów przedstawiono na wykresie 4.2. W skontrolowanej szkole prowadzono w roku 2023 edukację skierowaną do uczniów i rodziców dzieci w przedmiocie problemu ciężkich tornistrów/plecaków.

4.7. Ocena tworzenia warunków na pozostawianie podręczników szkolnych

Zgodnie z polskim prawem, szkoły mają obowiązek zapewnić uczniom możliwość pozostawienia podręczników i przyborów szkolnych na terenie placówki edukacyjnej. W roku 2023 analizie poddano 66 szkół. Warto podkreślić, że wszystkie szkoły (100%) poddane ocenie wymaganie to spełniło. W większości skontrolowanych placówek zapewniono indywidualne szafki lub półki w miejscach dostępnych dla uczniów.

4.8. Prowadzenie dożywiania w placówkach szkolnych

W 65 spośród 75 skontrolowanych szkół został wdrożony program dożywiania, z którego skorzystało 4 491 uczniów, co stanowiło 44% ogólnej liczby uczniów. Z dofinansowanych posiłków skorzystało 267 uczniów, co stanowiło 6% ogółu korzystających z dożywiania. Drugie śniadania były dostępne dla 91 uczniów w 2 placówkach na terenie powiatu częstochowskiego. W skontrolowanych szkołach liczba uczniów, którzy skorzystali z napoju zapewnionego przez placówki edukacyjne wynosiła 5 126, co stanowiło 51% uczniów. Zestawienie danych dotyczących dożywiania uczniów za lata 2021-2023 zostało przedstawione na wykresie 4.3. Z zebranych danych wynika, że liczba uczniów korzystających z dożywiania oraz pijących napój utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni 3 lat.

Wykres 4.3. Dożywianie uczniów w szkołach w latach 2021-2023.

4.9. Nadzór nad placówkami organizującymi wypoczynek zimowy i letni dla dzieci i młodzieży

W bazie wypoczynku zgłoszono 65 turnusów (5 zimowych i 60 letnich). W ciągu roku 2023, w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego, skontrolowano 39 turnusów, w tym 4 turnusy zimowe i 35 letnich, w których uczestniczyło 1 483 dzieci i młodzieży. Biorąc pod uwagę sanitarne warunki pobytu na turnusach wypoczynku, można stwierdzić, że w zdecydowanej większości były one zapewnione na odpowiednim poziomie. Tylko w przypadku jednego turnusu stwierdzono niewłaściwe warunki higieniczno-sanitarne. Organizator zgodnie z zaleceniami usunął uchybienia w wyznaczonym terminie, co potwierdziła przeprowadzona kontrola sanitarna.

Rozdział 5

Ocena stanu sanitarnego zakładów pracy

W roku 2023 poddano nadzorowi sanitarnemu 522 zakłady pracy, zatrudniające 8 938 pracowników. Spośród tych zakładów, największą liczbę zatrudnionych odnotowano w specyficznych branżach według klasyfikacji PKD:

PKD 10	produkcja artykułów spożywczych – 1 314 osoby zatrudnione w 59 zakładach
PKD 16	produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli: produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania – 756 osób zatrudnionych w 37 zakładach
PKD 23	produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (np. cegielnie) – 777 osób zatrudnionych w 26 zakładach
PKD 25	produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń – 954 osoby zatrudnione w 52 zakładach
PKD 46	handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi – 664 osoby zatrudnione w 45 zakładach

5.1. Ocena warunków środowiska pracy

W 2023 roku przeprowadzono działania kontrolne w 222 zakładach pracy, co stanowiło 42,5% objętych ewidencją, w porównaniu do 189 zakładów (38,4%) w roku 2022. Przeprowadzono 296 kontrole planowych i ponadplanowych, co oznacza wzrost o 26,4% w stosunku do roku poprzedniego (234 kontrole w 2022 roku). Zakres działań kontrolnych obejmował:

- przestrzeganie zasad i przepisów higieniczno-sanitarnych oraz profilaktykę chorób zawodowych,
- ekspozycję pracowników na czynniki szkodliwe,
- wyniki badań środowiska pracy,
- narażenie na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- przestrzeganie zapisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwem używania tytoniu i wyrobów tytoniowych,
- substancje chemiczne i ich mieszaniny, produkty biobójcze oraz prekursory narkotyków kategorii 2 i 3,
- przestrzeganie zasad i przepisów przy produkcji i wprowadzaniu do obrotu produktów kosmetycznych.

W roku 2023 prowadzono również kontrole mające na celu monitorowanie poprawności wprowadzania do obrotu handlowego produktów biobójczych z grupy repelentów i antraktantów. Działania te miały nie tylko eliminować nieprawidłowości, lecz także zwiększać świadomość pracodawców i pracowników w zakresie wprowadzania do obrotu handlowego tej grupy produktów. Ponadto podczas kontroli szczególnie zwracano uwagę na ocenę stanu sanitarnego zakładów oraz potencjalne narażenie pracowników na określone czynniki szkodliwe dla zdrowia.

W skontrolowanych obiektach odnotowano nieprawidłowości, takie jak:

- brak aktualnych badań lekarskich,
- wprowadzanie do obrotu handlowego produktów biobójczych bez stosownego zezwolenia,
- brak rejestru czynników szkodliwych,
- uchybienia w zakresie substancji chemicznych i ich mieszanin,
- brak lub nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego,
- przekroczenia norm dotyczących substancji chemicznych,
- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń,
- brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych,
- brak stosownych dokumentów potwierdzających prawidłowość wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych.

W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości wydano 75 decyzji administracyjnych, nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego w określonym terminie (wzrost o 40% w porównaniu do 2022 roku). Dodatkowo wydano 19 decyzji prolongujących termin wykonania zaleceń (wzrost o 58,3% w porównaniu do 2022 roku). Niezrealizowanie zaleceń zawartych w decyzjach skutkowało wydaniem jednego upomnienia, podobnie jak w poprzednim roku.

W odpowiedzi na zgłoszone interwencje z terenu powiatu częstochowskiego, przeprowadzono 5 kontroli sanitarnych. Interwencje dotyczyły między innymi nadmiernego hałasu środowiskowego, uciążliwego zapachu z lakierni, braku kart charakterystyki na stosowane produkty chemiczne, nieprzestrzegania przepisów dotyczących niebezpiecznych substancji chemicznych, nieprawidłowych warunków sanitarno-higienicznych w zakładzie pracy oraz nieprzestrzegania przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów kosmetycznych. W wyniku przeprowadzonych kontroli sanitarnych 2 interwencje uznano za zasadne, co skutkowało wszczęciem postępowań administracyjnych i wydaniem decyzji administracyjnej nakazującej. Decyzje zrealizowano w całości.

5.2. Nadzór nad produkcją, wprowadzaniem i stosowaniem produktów kosmetycznych

W roku 2023 na obszarze powiatu częstochowskiego działały 3 zakłady specjalizujące się w produkcji produktów kosmetycznych, hurtownia oraz wiele obiektów zajmujących się obrotem produktami tego rodzaju. W ramach regularnego nadzoru nad procesami produkcji, konfekcjonowania i handlu kosmetykami przeprowadzono 17 kontroli. Działania te obejmowały w szczególności sprawdzenie zgodności z przepisami, zwłaszcza w kontekście zakazu stosowania w produktach kosmetycznych substancji takich jak pirytionian cynku, Butylphenyl Methylpropionial (lilial) oraz benzofenonu-3 i oktokrylenu.

Warto podkreślić, że podczas tych kontroli nie odnotowano nieprawidłowości, ani niezgodności z obowiązującymi regulacjami. Potwierdza to wysoki standard przestrzegania norm i zasad w zakresie produkcji oraz obrotu kosmetykami na tym obszarze. Nadzór sanitarny nad branżą kosmetyczną stanowi kluczowy element ochrony konsumentów przed ewentualnym ryzykiem związanym z używaniem produktów kosmetycznych.

5.3. Nadzór nad wprowadzaniem i stosowaniem prekursorów narkotyków. Dopalacze

W roku 2023, w kontekście przestrzegania postanowień art. 12 Konwencji Narodów Zjednoczonych dotyczącej zwalczania nielegalnego obrotu substancjami odurzającymi oraz art. 32 rozporządzenia Rady (WE) Nr 111/2005 regulującego nadzór nad handlem prekursorami narkotyków między Wspólnotą, a państwami trzecimi, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie pozyskiwali informacje związane z legalnym handlem prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3.

W ciągu roku 2023 pod nadzorem znalazły się 3 obiekty wprowadzające prekursory kategorii 3 oraz 8 podmiotów, gdzie stosowano prekursory kategorii 3. Warto zauważyć, że w okresie sprawozdawczym otrzymano jedno zgłoszenie z placówek medycznych dotyczące podejrzenia zatrucia środkami zastępczymi, popularnie nazywanymi „dopalaczami”.

5.4. Działania edukacyjne w zakresie ochrony pracy

W roku 2023 przeprowadzono łącznie 296 kontroli sanitarnych, obejmujących obszary związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, a także warunkami środowiska pracy pracowników zatrudnionych w zakładach na terenie powiatu częstochowskiego. Nadzór nad warunkami środowiska pracy realizowano zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, obejmującymi takie aspekty jak:

- bezpieczeństwo i higiena na stanowiskach pracy,
- stosowanie substancji chemicznych oraz ich mieszanin,
- szkodliwe czynniki biologiczne,
- szkodliwe substancje rakotwórcze i mutagenne,
- produkcję i udostępnianie na rynku produktów kosmetycznych,
- wprowadzanie do obrotu prekursorów narkotyków kategorii 2 i 3,
- wprowadzanie do obrotu produktów biobójczych i detergentów,
- wytwarzanie i wprowadzanie do obrotu na terytorium Polski środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych.

Stwierdzone nieprawidłowości w zakresie powyższych przepisów były egzekwowane poprzez wydawanie decyzji administracyjnych nakazujących, co przyczyniło się do skutecznej poprawy warunków pracy. Dodatkowo, podczas kontroli, pracownicy byli informowani o bezpieczeństwie i ochronie zdrowia przed szkodliwymi czynnikami, a działania edukacyjne skierowane zarówno do pracodawców, jak i pracowników, miały na celu podniesienie świadomości dotyczącej potencjalnych zagrożeń oraz konieczności wprowadzenia odpowiednich środków zaradczych.

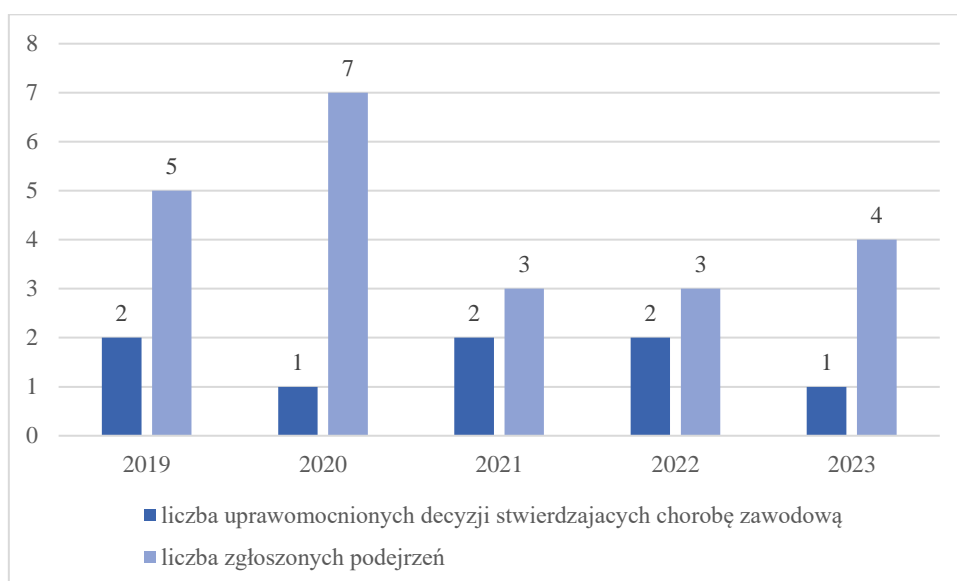
Podczas czynności kontrolnych prowadzonych we wszystkich zakładach pracy przeprowadzono również monitoring zgodności z art. 5 ustawy o ochronie zdrowia przed następstwem używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, informując pracodawców o konieczności eliminacji dymu tytoniowego z miejsc pracy. Kontrole te były także skoncentrowane na przestrzeganiu procedur bezpieczeństwa zdrowotnego pracowników.

5.5. Choroby zawodowe

W 2023 roku do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie wpłynęły 4 podejrzenia chorób zawodowych. Nie odnotowano postępowań administracyjnych w przedmiocie stwierdzenia choroby zawodowej COVID-19.

W wyniku przeprowadzonych postępowań administracyjnych wydano 4 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej oraz decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej. Według jednostek chorobowych zawartych w wykazie chorób zawodowych, będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (Dz. U. z 2022 r., poz. 1836), był to przypadek dotyczący choroby zawodowej znajdującej się w pozycji 6 – Astma oskrzelowa.

Ilość uprawomocnionych decyzji stwierdzających choroby zawodowe oraz ilość zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych w latach 2019-2023 przedstawiono na wykresie 5.1.

Wykres 5.1. Choroby zawodowe dot. powiatu częstochowskiego w latach 2019-2023.

Rozdział 6

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego w roku sprawozdawczym należały wszelkie działania profilaktyczne zmierzające do ochrony zdrowia ludzi przebywających w obszarze oraz sąsiedztwie planowanych i zrealizowanych inwestycji. W wyniku analizy zagrożeń i narażenia ludzi na szkodliwość oraz uciążliwości środowiskowe wprowadzano w ramach dokonywanych uzgodnień zastrzeżenia i nakazy stosowania rozwiązań technicznych, technologicznych i projektowych ograniczających negatywne oddziaływania przedsięwzięć na zdrowie ludzi i środowisko. Działania te były realizowane na poszczególnych etapach opiniowania bądź uzgadniania różnorodnych dokumentacji projektowych. Dokonywano uzgodnień projektów budowlanych oraz dokumentacji zmiany sposobu użytkowania obiektów. Zgodnie z wymogami ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r., poz. 1029 z późn. zm.) wydawano opinie o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i w zakresie wymaganego raportu, a także opiniowano środowiskowe uwarunkowania realizacji planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Uzgadniano zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obszarów gmin powiatu częstochowskiego, a także opiniowano projekty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz projekty studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin.

W 2023 roku przeprowadzono 34 kontrole (wizytacje) oraz wydano 52 decyzje płatnicze. Ilość wydanych opinii, dokonanych uzgodnień itp., wyniosła 150, co stanowiło wzrost o około 20 % w odniesieniu do roku 2022.

Kontrole zrealizowanych obiektów budowlanych i ocena zgodności ich realizacji z projektem budowlanym były końcowym etapem postępowania inwestycyjnego umożliwiającym inwestorowi uzyskanie pozwolenia na użytkowanie w trybie wynikającym z art. 56 ust. 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku – Prawo budowlane (Dz. U. z 2023 r., poz. 682 z późn. zm.). W celu spełnienia wymagań higieniczno-sanitarnych w obiektach budowlanych zainteresowanym projektantom i inwestorom udzielano konsultacji, a także porad fachowych związanych z projektowaniem i ich realizacją. Dokonując różnorodnych uzgodnień w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, zwracano szczególną uwagę na zabezpieczenie ludzi przebywających na terenach chronionych przed uciążliwościami związanymi z hałasem, emitowanymi zanieczyszczeniami, a także zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej oraz prawidłowego sposobu zagospodarowania odpadów.

W sprawach trudnych tematycznie przeprowadzano konsultacje z pracownikami Wydziału Administracji Architektoniczno-Budowlanej Starostwa Częstochowskiego, Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego w Częstochowie, a także pracownikami merytorycznymi komórek urzędów gmin powiatu częstochowskiego, Burmistrzem Blachowni, Burmistrzem Miasta i Gminy Koniecpol oraz Burmistrzem Miasta i Gminy Olsztyn. Wydane uzgodnienia i opinie dla obszaru powiatu częstochowskiego przedstawiono w tabeli.

Tabela 6.2. Uzgodnienia i opinie sanitarne dla obszaru powiatu częstochowskiego wydane w latach 2019–2023.

Rodzaj uzgodnienia lub opinii	2019	2020	2021	2022	2023
Uzgodnienie warunków zabudowy i zagospodarowania terenu	2	1	0	2	2
Opinie o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i zakresie raportu	27	26	28	29	27
Opinie o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	2	1	3	1	1
Uzgodnienia projektów budowlanych oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów	16	8	19	17	19
Opinie o projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	22	28	15	19	25
Uczestnictwo w dopuszczeniu do użytkowania obiektu budowlanego w trybie art. 56 ustawy - Prawo budowlane	35	43	48	26	30
Wyrażenie zgody na użytkowanie obiektu w formie opinii sanitarnej	-	1	5	2	3

Analizując przedstawione dane za lata 2019-2023 można zauważyć, że w roku 2023 odnotowano stabilizację w zakresie wydanych opinii o potrzebie przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko oraz ilości wydanych opinii o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji planowanych przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Odnotowano 30 % wzrost liczby opiniowanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, jak również nieznaczny wzrost uzgadnianych dokumentacji projektowych. Pozostałe wskaźniki ilościowe zawarte w tabeli 6.2. podlegają ograniczonej zmienności i utrzymują się na poziomie średniej z lat objętych analizą.

W okresie sprawozdawczym uzgadniano przede wszystkim dokumentacje projektowe budowy, zmiany sposobu użytkowania, adaptacje, technologie, aranżacje dotyczące zakładów fryzjerskich i kosmetycznych, sklepów ogólnospożywczych oraz obiektów małej gastronomii.

W 2023 roku wydano 25 opinii o projektach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz 7 opinii o projektach zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w granicach gmin powiatu częstochowskiego. Wydano 36 opinii sanitarnych dotyczących uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ilość w/w opinii i wydawanych uzgodnień wynika wprost z podejmowanych przez rady gmin uchwał w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Do opiniowanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego o istotnym znaczeniu należy zaliczyć między innymi:

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru obejmującego obręb ewidencyjny Rzerzeczyce w gminie Kłomnice. W granicach obszaru objętego planem wprowadzono zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz zakaz instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie środowiska. Dla terenów chronionych przed nadmierną uciążliwością hałasu ustalono dopuszczalne poziomy hałasu. Przez teren objęty projektem planu

przebiega linia kolejowa, wzdłuż której wyznaczono strefy z ograniczeniami w zabudowie w odległości 4 m, 10 m oraz 20 m,

- projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w południowej części obrębu Kamienica Polska – w rejonie Romanowa. Obszar sporządzanego projektu planu obejmuje teren o powierzchni ok. 82 ha. Do projektu planu przystąpiono w celu realizacji zadań własnych gminy w zakresie planowania przestrzennego, na skutek zmieniających się uwarunkowań oraz potrzeb inwestycyjnych oraz z uwagi na zmieniające się przepisy, a także mając na względzie złożone wnioski inwestorów o zmianę przeznaczenia nieruchomości,
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w miejscowości Aleksandria Druga w gminie Konopiska. Celem projektu było dokonanie korekt w aktualnie obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego poprzez poszerzenie obszarów przeznaczonych do zabudowy, zmianę ustaleń niektórych terenów już przeznaczonych do zabudowy a także jego uchwalenie dla arealów, w których brak jest planu miejscowego. W projekcie planu wokół cmentarza, wyznaczono strefy ochrony sanitarnej 50 m i 150 m, wprowadzając w granicach tych stref ograniczenia w zagospodarowaniu terenu.

Przedsięwzięciem istotnym dla mieszkańców gminy Koniecpol, a przekazywanym do użytkowania przy udziale pracowników Państwowej Inspekcji Sanitarnej,

było sześcioddziałowe przedszkole wraz z oddziałem żłobkowym i drogą dojazdową w Koniecpolu przy ul. Robotniczej. Ponadto w roku 2023 przekazano do użytkowania między innymi: rozbudowę budynku Szkoły Podstawowej o część przedszkolną z zespołem żywieniowym wraz z budową niezbędnej infrastruktury w Cykarzewie Starym przy ul. Szkolnej 12, przebudowę zespołu sportowego w Koniecpolu przy ul. Chrzastowskiej. Inwestycje przekazane

do użytkowania przy udziale pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie obejmowały obiekty użyteczności publicznej, w tym oświaty i wychowania, służby zdrowia, sklepy, gabinety fryzjerskie i kosmetyczne oraz obiekty związane z różnorodną działalnością gospodarczą. W realizowanych obiektach budowlanych stosowano nowoczesne rozwiązania techniczne i technologiczne. Systematycznie poprawia się jakość wykonawstwa w zakresie robót budowlanych. Podnosi się standard oraz nowoczesność wyposażenia technicznego i technologicznego w realizowanych obiektach, co powoduje sukcesywną poprawę stanu sanitarnego obiektów zlokalizowanych na obszarze powiatu częstochowskiego.

Rozdział 7

Działalność Oświatowo-Zdrowotna

W 2023 roku Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Częstochowie pełniła rolę koordynatora i nadzorowała przebieg ogólnopolskich interwencji programowych i nieprogramowych w zakresie profilaktyki zdrowotnej oraz promocji zdrowia. Realizowano działania ukierunkowane na edukację zdrowotną dotyczącą uzależnień od wyrobów tytoniowych, alkoholu oraz innych substancji uzależniających. Dodatkowo, skoncentrowano się na profilaktyce chorób zakaźnych. Kontynuowano również ogólnopolskie oraz wojewódzkie interwencje programowe, mające na celu kształtowanie właściwych nawyków prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży.

Na obszarze powiatu częstochowskiego zrealizowano łącznie 11 interwencji programowych oraz 7 interwencji nieprogramowych.

7.1. Interwencje programowe

1. „Klub zdrowego przedszkolaka”

Celem programu jest poprawa żywienia dzieci w przedszkolach poprzez dostosowanie jadłospisów do obowiązujących norm żywieniowych oraz promocję aktywności fizycznej. W marcu 2023 roku program został wzbogacony o tematykę związaną z wirusochroną i szczepieniami ochronnymi. Placówkom przedszkolnym przekazano także materiały dotyczące bezpiecznego korzystania ze słońca oraz profilaktyki chorób odkleszczowych. Kontynuowany był również program edukacji antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”, a także ekologiczny program dla przedszkoli „Skąd się biorą produkty ekologiczne”.

W ramach realizacji programu zorganizowano Konkurs Piosenki o Zdrowiu, który odbył się w Miejskim Domu Kultury w Częstochowie, w którym wzięło udział 120 dzieci.

Zorganizowane zostały także dwa szkolenia dla kucharek, intendentek szkolnych oraz przedszkolnych pod nazwą „Trendy w żywieniu”. Szkolenie składało się z dwóch części: teoretycznej i praktycznej. W panelu teoretycznym pracownicy Inspekcji Sanitarnej w Częstochowie przekazali uczestnikom informacje na temat norm żywieniowych, którymi należy się kierować w żywieniu dzieci i młodzieży. Natomiast drugi panel obejmował praktyczne wykonanie przykładowych dań w pracowni gastronomicznej Zespołu Szkół im. Stefana Żeromskiego w Częstochowie.

2. „Skąd się biorą produkty ekologiczne”

Placówki przedszkolne kontynuują realizację ekologicznego programu pod hasłem „Skąd biorą się produkty ekologiczne”. Celem programu jest zwiększenie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz kształtowanie właściwych nawyków żywieniowych już od najmłodszych lat.

3. „Czyste powietrze wokół nas”

Celem programu było uświadomienie dzieciom szkodliwości dymu papierosowego, poszerzenie ich wiedzy na temat negatywnych skutków palenia papierosów i rozwijanie umiejętności asertywnego zachowania wobec dorosłych, którzy narażają ich na kontakt z dymem tytoniowym.

4. Szkolny program profilaktyczny pod hasłem „Trzymaj Formę !”

Program ma na celu poszerzanie wiedzy na temat zdrowego stylu życia, skupiając się na aspektach zbilansowanej diety i aktywności fizycznej. W ramach jego realizacji w Zespole Szkół Gastronomicznych w Częstochowie zorganizowano konkurs kulinarny pod hasłem „Zdrowie na talerzu” skierowany do uczniów klas 5-8, w którym wzięło udział 40 uczniów.

5. Program edukacyjny „Wybierz życie – Pierwszy Krok”

Celem programu jest edukacja dotycząca ograniczenia występowania raka szyjki macicy i obniżenie wskaźników zgonów związanych z tą chorobą. Adresatami programu są uczniowie klas I szkół ponadpodstawowych, rodzice, opiekunowie oraz kadra pedagogiczna. Koordynatorzy szkolni są zdania, że program powinien być realizowany rokrocznie. Uczniowie z dużym entuzjazmem uczestniczyli w zajęciach tematycznych, a przekazywane treści i materiały edukacyjne okazały się bardzo pomocne w zdobywaniu i poszerzaniu wiedzy na temat tej choroby nowotworowej.

6. Profilaktyczny program przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych „ARS – czyli jak dbać o miłość”

W roku szkolnym 2022/2023 szkoły ponadpodstawowe kontynuowały XI edycję profilaktycznego programu przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych pod nazwą „ARS – czyli jak dbać o miłość”. Program ten spotkał się z pozytywną oceną szkolnych koordynatorów, którzy podkreślali udany odbiór filmu edukacyjnego pt. „Wieczne dziecko”. Film zawsze wywoływał żywą dyskusję wśród młodzieży na temat uzależnień oraz konsekwencji używania środków psychoaktywnych, zwłaszcza wśród młodzieży i kobiet w ciąży.

7. Profilaktyka Palenia Tytoniu

W ramach sprawowania bieżącego nadzoru w zakresie warunków i wymogów higieniczno-sanitarnych, przeprowadzono 1 234 kontrole dotyczące przestrzegania przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Kontrolą objęto różnorodne instytucje i przedsiębiorstwa, mające wpływ na zdrowie publiczne.

Podział kontroli na różne sektory obejmował przedsiębiorstwa podmiotów leczniczych-193, jednostki organizacyjne systemu oświaty – 200, pomocy społecznej – 12, zakłady pracy – 295, obiekty kultury i wypoczynku – 37, lokale gastronomiczno-rozrywkowe – 94, obiekty służące obsłudze podróżnych – 39, pomieszczenia obiektów sportowych – 18 oraz inne pomieszczenia użytku publicznego – 436. Z analizy zgromadzonych danych wynika, iż na kontrolowanych obiektach przestrzegane są przepisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych. Ta skrupulatna kontrola świadczy o skuteczności systemu nadzoru oraz o zaangażowaniu kontrolujących i kontrolowanych w przestrzeganie przepisów mających na celu ochronę zdrowia przed szkodliwym wpływem używania tytoniu. To ważne działania w kierunku promocji zdrowego stylu życia i ochrony społeczeństwa przed negatywnymi konsekwencjami palenia tytoniu.

8. Profilaktyka zakażeń HBV i HCV pt. „Podstępne WZW”

Program „Podstępne WZW” to inicjatywa profilaktyczna skierowana do uczniów szkół ponadpodstawowych, mająca na celu szerzenie wiedzy na temat wirusowego zapalenia wątroby typu A, B i C (HAV, HBV, HCV). Głównym celem programu jest podniesienie poziomu świadomości wśród młodzieży na temat tych chorób oraz promowanie działań profilaktycznych. Program ten stanowi istotny element edukacji zdrowotnej w szkołach, mający na celu wykształcenie prawidłowych zachowań zdrowotnych.

Działania edukacyjne objęły uczniów, rodziców i nauczycieli, co pozwoliło na skuteczne dotarcie do różnych grup społecznych. Koordynatorzy i realizatorzy programu uznali go za istotny składnik profilaktyki zdrowia młodzieży i zobowiązali się do kontynuacji działań edukacyjnych w kolejnych latach szkolnych. Decyzja o kontynuacji wynika z ciągłego pojawiania się nowych przypadków zakażeń wirusami zapalenia wątroby typu A, B i C, co potwierdza potrzebę dalszego szerzenia wiedzy i podejmowania działań profilaktycznych.

9. Profilaktyka chorób nowotworowych - program „Znamię! Znam je”

Program ma na celu upowszechnienie wiedzy o czerniaku – nowotworze złośliwym skóry oraz budowanie odpowiedzialnych zachowań i prozdrowotnych postaw wśród młodzieży. Edukacją objęto uczniów, rodziców/opiekunów, nauczycieli oraz innych pracowników szkoły. Realizatorzy uznali, że treści programu stanowią wsparcie w lekcjach biologii, wychowania fizycznego oraz wychowania do życia w rodzinie. Program był dobrze odbierany przez młodzież, która z zainteresowaniem uczestniczyła w proponowanych zajęciach. Po zajęciach młodzież uznała temat za ważny, dostrzegła potrzebę badania skóry i zachęcenia do tego członków rodziny i znajomych. Forma upowszechniania wiedzy została oceniona pozytywnie przez uczestników oraz nauczycieli i realizatorów. Koordynatorzy wyrazili akces kontynuowania programu w kolejnym roku szkolnym.

10. Program profilaktyki uniwersalnej „Smak życia, czyli debata o dopalaczach”

Celem programu jest zapobieganie rozprzestrzenianiu się substytutów psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży oraz zwiększanie ich świadomości i ostrożności w kontekście kontaktu z tymi produktami. Uczestnikami programu są uczniowie klas siódmych i ósmych szkół podstawowych, ich rodzice/opiekunowie oraz nauczyciele.

Program został wdrożony w szkołach podstawowych, gdzie objął swoim zasięgiem uczniów, rodziców i nauczycieli. Koordynatorzy programu pozytywnie ocenili jego dostosowanie do warunków organizacyjnych szkół. Analiza raportów ze szkół pokazała, że program merytorycznie odpowiada na potrzeby młodzieży. Uczniowie aktywnie uczestniczyli w proponowanych zajęciach, wykazując pełne zaangażowanie.

Treści dotyczące szkodliwości nikotyny i e-papierosów zostały uwzględnione, ponieważ wszystkie produkty tytoniowe stanowią zagrożenie dla zdrowia młodzieży. Koordynatorzy szkolni wyrazili gotowość do kontynuacji programu w kolejnych edycjach.

11. Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej „Bieg po zdrowie”

Program antytytoniowej edukacji zdrowotnej został przygotowany przez Główny Inspektorat Sanitarny we współpracy z psychologami. Projekt ten otrzymał honorowy patronat Ministra Zdrowia, Ministra Edukacji Narodowej oraz Rzecznika Praw Dziecka. Głównym celem programu jest zapobieganie lub opóźnianie rozpoczęcia palenia tytoniu wśród dzieci i młodzieży, a także ukazywanie atrakcyjności życia wolnego od uzależnienia tytoniowego. Grupą docelową są uczniowie klasy IV szkoły podstawowej oraz ich rodzice/opiekunowie. Program zakłada aktywny udział uczniów, co ma skłonić ich do zastosowania zdobytej wiedzy i umiejętności w codziennym życiu. Realizacja programu odbyła się w szkołach

podstawowych, gdzie nauczyciele/koordynatorzy pozytywnie ocenili cele i założenia programu, wyrażając gotowość uczestnictwa w kolejnych edycjach.

12. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS - Światowy Dzień HIV/AIDS

W ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS, w I Liceum Ogólnokształcącym im. Juliusza Słowackiego w Częstochowie, zorganizowana została X Olimpiada Wiedzy HIV/AIDS. To cykliczne wydarzenie, które stanowi konkurs wiedzy organizowany przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Częstochowie przed Światowym Dniem HIV/AIDS. W konkursie wzięło udział 34 uczniów z klas VII i VIII szkół podstawowych. Każdy uczestnik odpowiedział na 40 pytań zamkniętych dotyczących tematyki HIV/AIDS. Rozstrzygnięcie Olimpiady miało miejsce 1 grudnia podczas uroczystych obchodów Światowego Dnia AIDS. Laureatów uhonorowano nagrodami, a dyplomy otrzymali wszyscy uczestnicy olimpiady. W obchodach Światowego Dnia AIDS wzięli udział nauczyciele oraz młodzież szkół podstawowych i ponadpodstawowych. W celu podkreślenia wagi uroczystości wszyscy uczestnicy otrzymali Czerwone Kokardki, symbol solidarności z osobami żyjącymi z HIV, chorymi na AIDS i ich rodzinami. Część artystyczną uroczystości przygotowała młodzież I Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w Częstochowie.

7.2. Interwencje nieprogramowe

1. Akcja „Bezpieczne ferie 2023” i „Bezpieczne wakacje 2023”, „ Łap słońce z głową 2023”

W ramach tegorocznych akcji o nazwach „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje” oraz „Łap słońce z głową”, przeprowadzono działania informacyjno-edukacyjne w placówkach wypoczynku letniego i zimowego na terenie powiatu częstochowskiego. Akcentowano szczególną uwagę na profilaktykę chorób zakaźnych, przekazując materiały edukacyjne w formie plakatów i ulotek zawierających kluczowe informacje z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Dodatkowo informowano o bezpiecznym korzystaniu z kąpielii słonecznych w okresie letnim. Wszystkie przekazywane materiały edukacyjne umieszczono w widocznych miejscach, aby były dostępne dla ogółu społeczeństwa.

2. Kampania społeczna „Zaszczep w sobie chęć szczepienia”, profilaktyka grypy

Realizacja Kampanii odbywa się w ramach Projektu Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego pod nazwą „Zdrowe dziecko – zdrowy dorosły – zdrowa rodzina”. Głównym celem projektu jest podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat znaczenia szczepień w profilaktyce chorób zakaźnych, wzrost świadomości korzyści wynikających ze szczepień ochronnych oraz zwiększenie liczby osób poddających się szczepieniom obowiązkowym i zalecanym. Działania edukacyjno-informacyjne są skierowane do kadry pedagogicznej, dzieci przedszkolnych, uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz ogółu społeczeństwa. Realizacja zadań odbywa się poprzez spotkania, pogadanki i rozmowy indywidualne, w trakcie których omawiane są założenia i cele kampanii, a także kalendarz szczepień obowiązkowych i zalecanych. Wsparciem działań są tematyczne prezentacje multimedialne oraz ekspozycje materiałów edukacyjnych. W przypadku spotkań z dziećmi przedszkolnymi, wsparciem edukacyjnym jest bajka o „Dzielnym Niedźwiadku Szczepianie”, opracowana i wydana przez Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach, przekazana także do celów edukacyjnych powiatowym stacjom województwa śląskiego. Kampania obejmuje całe społeczeństwo, ze szczególnym uwzględnieniem rodziców dzieci w wieku 0-3 lat oraz dzieci przedszkolnych. Podczas prowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych szczególny nacisk kładziony jest na przestrzeganie zasad higieny, ze szczególnym uwzględnieniem mycia rąk.

3. Wojewódzka Akcja informacyjno-edukacyjna „Nowe Narkotyki Nowe Zagrożenia”

Celem akcji jest zapobieganie używaniu substancji psychoaktywnych, zwłaszcza nowych narkotyków, a także alkoholu, tytoniu oraz leków przez osoby młode. Działania edukacyjno-informacyjne są skierowane do kadry pedagogicznej oraz młodzieży. Materiały edukacyjne, w formie elektronicznej i papierowej, zostały przekazane do placówek oświatowych w celu bezpośredniego wykorzystania w działaniach skierowanych do uczniów, rodziców i nauczycieli. Koordynatorzy i realizatorzy szkolni prowadzili zajęcia wśród młodzieży szkół podstawowych i ponadpodstawowych, wykorzystując specjalistyczne okulary (narkogogle i alkogogle). Uczniowie doświadczyli trudności poruszania się w tych okularach, a doświadczenie to miało uświadomić odczucia towarzyszące osobom po spożyciu alkoholu lub zażyciu narkotyków. Młodzież aktywnie relacjonowała swoje doświadczenia, a także nauczyciele próbowali wykonać zadania nosząc narkogogle i alkogogle.

4. „Lekki tornister”

W ramach kampanii "Lekki tornister", pracownicy Stacji Sanitarnej przeprowadzali działania informacyjno-edukacyjne dotyczące profilaktyki wad postawy. Podczas spotkań z pedagogami i nauczycielami szczególną uwagę zwracano na przeciążone plecaki i tornistry szkolne jako jedną z istotnych przyczyn wad postawy u dzieci i młodzieży. Edukacją objęto uczniów szkół podstawowych, zwłaszcza dzieci klas od I do III. Celem interwencji było podniesienie poziomu wiedzy dzieci, rodziców i opiekunów na temat profilaktyki chorób układu ruchu.

5. Profilaktyka zatruc grzybami

Działania edukacyjno-informacyjne miały na celu upowszechnienie wiedzy na temat grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących, a także zapoznanie z zasadami bezpiecznego grzybobrania. Prowadzono pogadanki, prelekcje i rozmowy indywidualne w placówkach oświatowo-wychowawczych. Podczas tych działań wykorzystano prezentację multimedialną oraz mini-ekspozycję grzybów, przygotowaną przed każdym spotkaniem.

W ramach „Pikniku Zdrowia” w Częstochowie osoby zainteresowane mogły, na podstawie prezentacji multimedialnej oraz mini-wystawy naturalnych okazów grzybów, dowiedzieć się o podobieństwach i różnicach między grzybami jadalnymi, niejadalnymi i trującymi. Świeże grzyby stanowiły również podstawę do przybliżenia uczestnikom budowy grzyba, ze szczególnym uwzględnieniem spodu kapelusza: rurkowa-blaszkowa. Udzielano porad dotyczących zbierania grzybów, omawiano prawdy i mity dotyczące oceny grzybów jadalnych i niejadalnych. Z deklaracji wielu osób odwiedzających stoisko wynikało, że grzybobranie jest ich ulubioną formą aktywnego spędzania wolnego czasu.

6. Akcja informacyjno- edukacyjna pt. „Wirusochrona”

Kontynuowana jest akcja edukacyjna o nazwie „Wirusochrona” mająca na celu poszerzenie wiedzy na temat profilaktyki chorób zakaźnych. Placówki oświatowe są objęte tą akcją, której celem jest wzbogacenie informacji dotyczących zdrowia, higieny oraz kształtowanie postaw prozdrowotnych zarówno wśród dzieci przedszkolnych, jak i uczniów klas I-III szkół podstawowych. Inicjatywa ta powstała w odpowiedzi na sytuację epidemiologiczną, podkreślając istotną rolę higieny jako fundamentalnego środka zapobiegającego przenoszeniu się chorób zakaźnych.

7. Kampania edukacyjna „Nie bądź atrakcyjny dla kleszczy”

Celem kampanii jest promowanie podstawowych zasad ochrony przed kleszczami, skierowanej do różnych grup społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem kadry pedagogicznej, dzieci, młodzieży, rodziców, opiekunów, seniorów oraz rolników. Podczas prowadzonych spotkań edukacyjnych, skupionych na dzieciach, młodzieży i dorosłych, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Częstochowie prezentowali wykłady poruszające tematy profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, takich jak borelioza i kleszczowe zapalenie mózgu (KZM). Podkreślano konieczność ochrony przed tymi pajęczakami oraz omawiano sposoby postępowania w przypadku ukąszenia przez kleszcza, wskazując także zasady bezpiecznego usuwania ich. Uczestnikom przekazywano informacje na temat odpowiedniego ubioru podczas wycieczek i spacerów w obszarach, gdzie mogą występować kleszcze. Spotkania wzbogacano prezentacją filmu edukacyjnego „Niebezpieczny kleszcz” oraz spotów dotyczących bezpiecznego usuwania kleszcza.